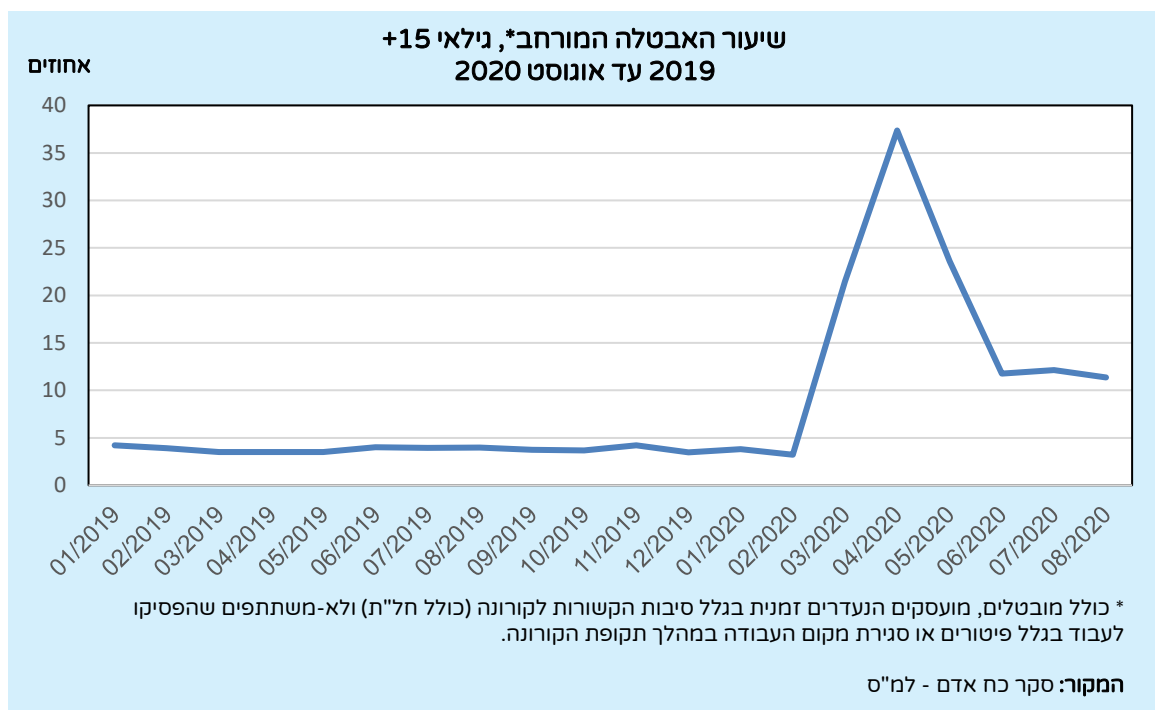

סקירת המערכת הבנקאית - מחצית ראשונה 2020

הקדמה

במהלך החודשים האחרונים עברו העולם ככלל וישראל בפרט טלטלה כתוצאה מהתפרצות וירוס הקורונה. התפרצות הווירוס הובילה, בין היתר, לפגיעה ניכרת בפעילות הכלכלית תוך זמן קצר יחסית, ובתוך שבועות בודדים גדל שיעור האבטלה באופן חסר תקדים, והתוצר בארץ ובעולם התכווץ באופן ניכר.

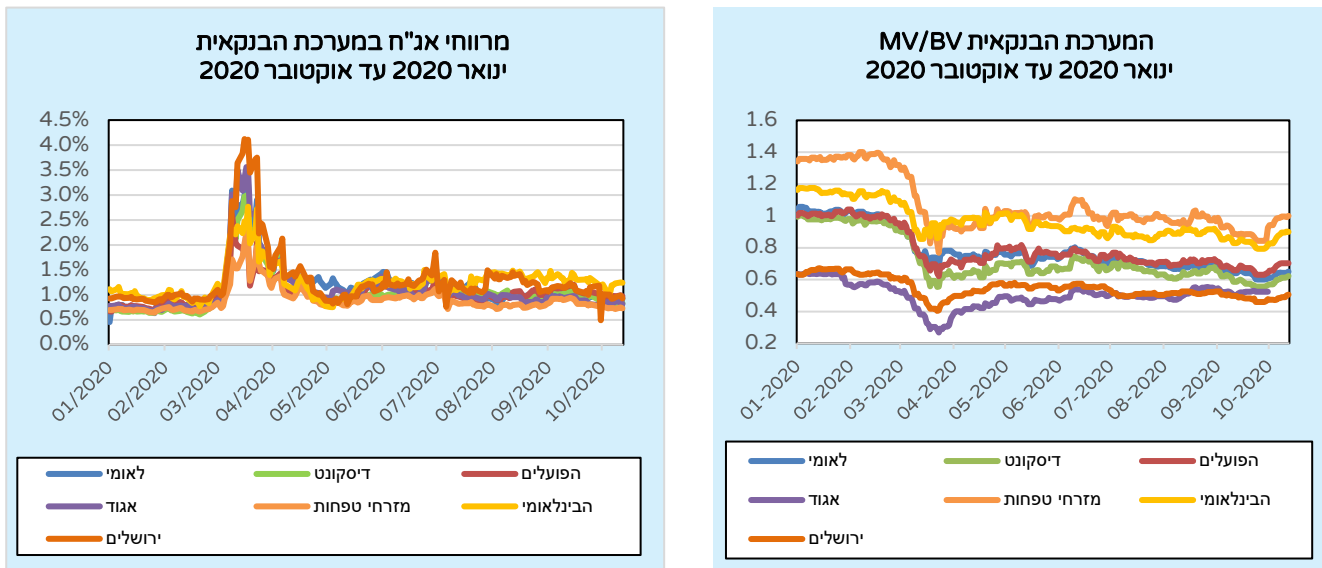
איור 1 - עם פריצת המשבר חל זינוק בשיעור האבטלה המורחב בישראל

בנק ישראל והפיקוח על הבנקים נקטו בצעדים רבים וחשובים על מנת לנסות ולהקטין את הפגיעה בציבור, וסייעו לבנקים הישראליים באמצעות כלים רגולטוריים שונים להמשיך ולתמוך בצמיחת המשק הישראלי ולמזער ככל הניתן את הפגיעה בלקוחות (להרחבה על הצעדים שננקטו בחודשים הראשונים של המשבר ראו תיבה ג-1 בסקירת הפיקוח על הבנקים לשנת 2019, ועל צעדי הפיקוח בהמשך המשבר ראו תיבה 1 לסקירה זו).

איור 2 - עם פריצת המשבר חלה ירידה משמעותית במדדי מניות הבנקים, אך הדבר אינו מבטא פגיעה

באמון ציבור המשקיעים במערכת הבנקאית

סקירה זו תציג את תוצאות הדוחות הכספיים של המערכת הבנקאית הישראלית בשני הרבעים הראשונים לשנת 2020. בשלב זה, השפעת המצב המקרו כלכלי על מאזני הבנקים ודוחותיהם מתבטאת במספר ערוצים מרכזיים: ראשית, התנודתיות בשווקים השפיעה על ביצועי ומאזני הבנקים; כן, הבנקים הגדילו באופן ניכר את הפרשותיהם להפסדי אשראי (בעיקר ההפרשות הקבוצתיות) דבר המבטא צפי להפסדי אשראי בעתיד; ומתווה דחיית החזרי ההלוואות המשפיע על מבנה ההכנסות ותזרים המזומנים של הבנקים.

במבט צופה פני עתיד, אי הודאות לגבי המשך השפעות הנגיף על הכלכלה עדיין רבה, ותלויה בדרכי ההתמודדות עם הנגיף. במסגרת זו ניתן לחשוב על תרחישים רבים לעתיד הנבדלים זה מזה בעצמת המדיניות המרסנת על הכלכלה ובאורכה. הפיקוח על הבנקים ביצע בחודשים אלו בחינה המבוססת על כלי מבחן הקיצון המקרו כלכלי למערכת הבנקאית המבוסס על תרחיש אחיד בו נבחנו השפעותיו של תרחיש הכולל החמרה במצב התחלואה בישראל תוך החמרה גם בהגבלות הפעילות הכלכלית. תוצאות המבחן מצביעות כי המערכת הבנקאית צפויה לספוג הפסדים ניכרים עם התגברות המשבר בעיקר בגין תיק האשראי הצרכני והאשראי העסקי אך הפסדים אלו אינם פוגעים ביכולתה של המערכת הבנקאית להמשיך ולתמוך בפעילות הכלכלית במהלך המשבר ולאחריו. תוצאות אלו ממחישות את חוזקה ויציבותה של מערכת הבנקאית הישראלית ככלל וכל אחד מהבנקים במערכת בפני עצמו (להרחבה על הבחינה שבוצעה ותוצאותיה ראו תיבה 2 לסקירה זו).

התוצאות העסקיות והיעילות

התוצאות העסקיות

הרווח הנקי של חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות ירד באופן משמעותי במחצית הראשונה של שנת 2020 בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד (כ-62%)¹ כתוצאה מהשפעות משבר הקורונה, ועמד על כ-2,296 מיליוני ש"ח (לוח 2). התשואה להון עמדה על כ-4.3%, הנתון הנמוך ביותר מאז שנת 2008, בהשוואה לכ-10.7% בתקופה המקבילה אשתקד ולכ-8.3% בשנת 2019 (איור 2). הרווח הנקי בתקופה הנסקרת הושפע לשלילה מגידול משמעותי בהוצאה להפסדי אשראי (כ-375%)², מירידה בהכנסות ריבית נטו (כ-5.3%) ומירידה בהכנסות המימון שאינן מריבית (כ-26%). את הפגיעה ברווח הנקי קיזזו מעט גידול בהכנסות מעמלות (כ-2%), וירידה קלה בהוצאות התפעוליות (כ-5%), תוצאה של ירידה בהוצאות בגין משכורות והוצאות נלוות (כ-9%) בין היתר עקב צמצום בהפרשות למענקים, על רקע הירידה בתוצאות הכספיות במערכת.

הגידול בהוצאה להפסדי אשראי הקיף את כל הקבוצות הבנקאיות והתבטא בגידול בהוצאות הקבוצתיות והפרטניות כחלק מהשפעת משבר הקורונה על הסביבה המקרו כלכלית ועל יכולת ההחזר של הלווים בסגמנטים השונים (הרחבה בחלק העוסק בתיק האשראי).

ההכנסות שאינן מריבית הצטמצמו בכ-4.5% במהלך המחצית הראשונה של השנה ביחס לתקופה המקבילה אשתקד. הצמצום נבע מצניחה חדה של כ-26% בהכנסות מימון שאינן מריבית ביחס לתקופה המקבילה אשתקד, זאת בהובלת ירידה בהכנסות ממניות והפרשי שער (לוח 2). הירידה נבעה בין היתר מירידה בשווי השוק של המניות בשוק ההון במיוחד בסוף הרבעון הראשון של השנה, אשר החלו להתאושש באופן חלקי במהלך הרבעון השני לשנת 2020. מנגד, הירידה קוזזה על-ידי עלייה משמעותית בהכנסות מימון מאג"ח שנבעה בין היתר מעלייה ברווחים ממימוש אגרות חוב ומפעילות במכשירים נגזרים שפעלה לגידור כלל חשיפות הבנקים ובפרט להפרשי שער. כמו כן, מישור נוסף שהביא לקיזוז הירידה בהכנסות שאינן מריבית היה הגידול בהכנסות מעמלות שעלו בכ-2% ביחס לתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בעמלות במחצית הראשונה של השנה בהשוואה לאשתקד מקורו בגידול הפעילות בניירות ערך ומהפרשי המרה, בעיקר ברבעון הראשון של השנה עם התפרצות הנגיף בישראל. הגידול בהיקפי הפעילות ובהכנסות מעמלות הקיף את כל הקבוצות הבנקאיות למעט קבוצת דיסקונט.

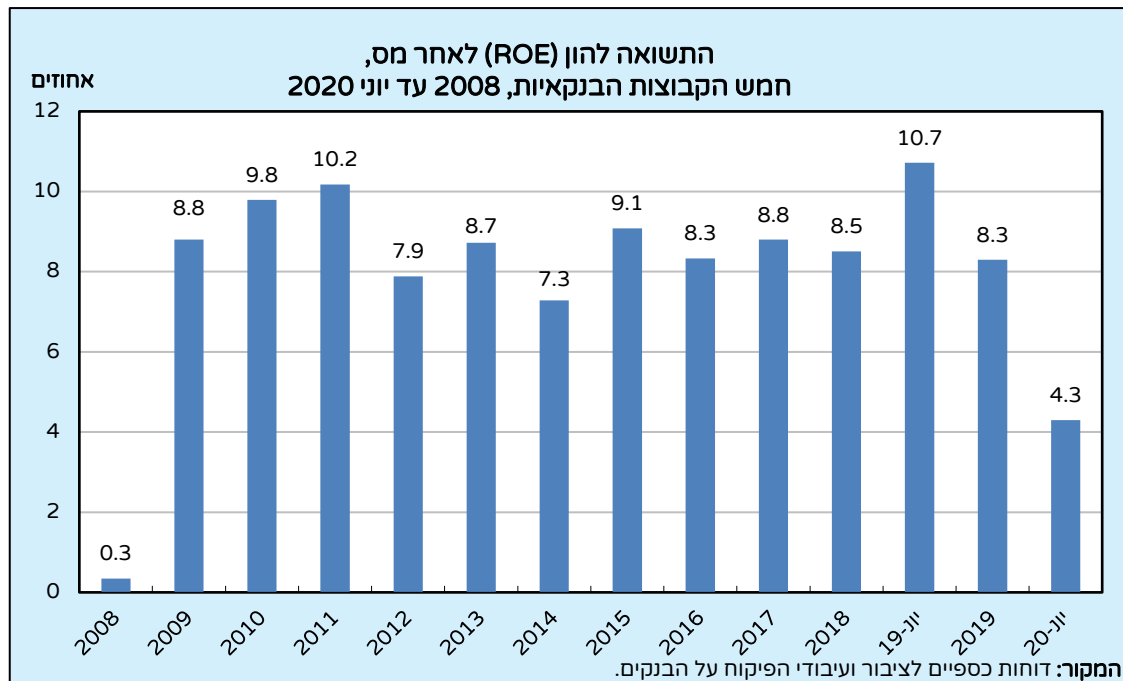
הצמצום בהכנסות הריבית נטו בתקופה הנסקרת חל על אף גידול משמעותי ביתרת הנכסים נושאי ריבית (כ-16%). השפעת המחיר, פעלה לשלילה והיוותה את המרכיב העיקרי לצמצום בהכנסות אלו (לוח 3), ונבעה ממספר גורמים: צמיחה מהירה יותר באשראי למגזרים המניבים תשואה נמוכה יחסית בהם האשראי לדיור ואשראי לעסקים קטנים דרך קרן בערבות מדינה ששיעור הריבית בה נמוך בהשוואה לאשראי לעסקים קטנים שלא דרך הקרן (להרחבה ראו- פרק האשראי); הקצאה משמעותית של נכסים מניבים לאפיקי השקעה נזילים יותר (בבנקים מרכזיים) שתשואתם נמוכה יותר (הרחבה ראו פרק פעילות המאזנית); ובנוסף ירידה בריבית בנק ישראל בתחילת הרבעון השני של השנה ב-0.15 נקודות האחוז שהשפיעה גם כן על הכנסות הריבית במגזרים השונים. השפעת המחיר השלילית על

¹ כלל שיעורי השינוי המחושבים בסקירה זו הינם במונחים שנתיים אלא אם צוין אחרת. אופן חישוב שיעור השינוי הינו בדרך כלל ביחס לתקופה המקבילה אשתקד או ביחס לסוף השנה הקודמת כמצוין במלל המוכפל למונחים שנתיים- כפי שמפורט עבור כל חישוב.

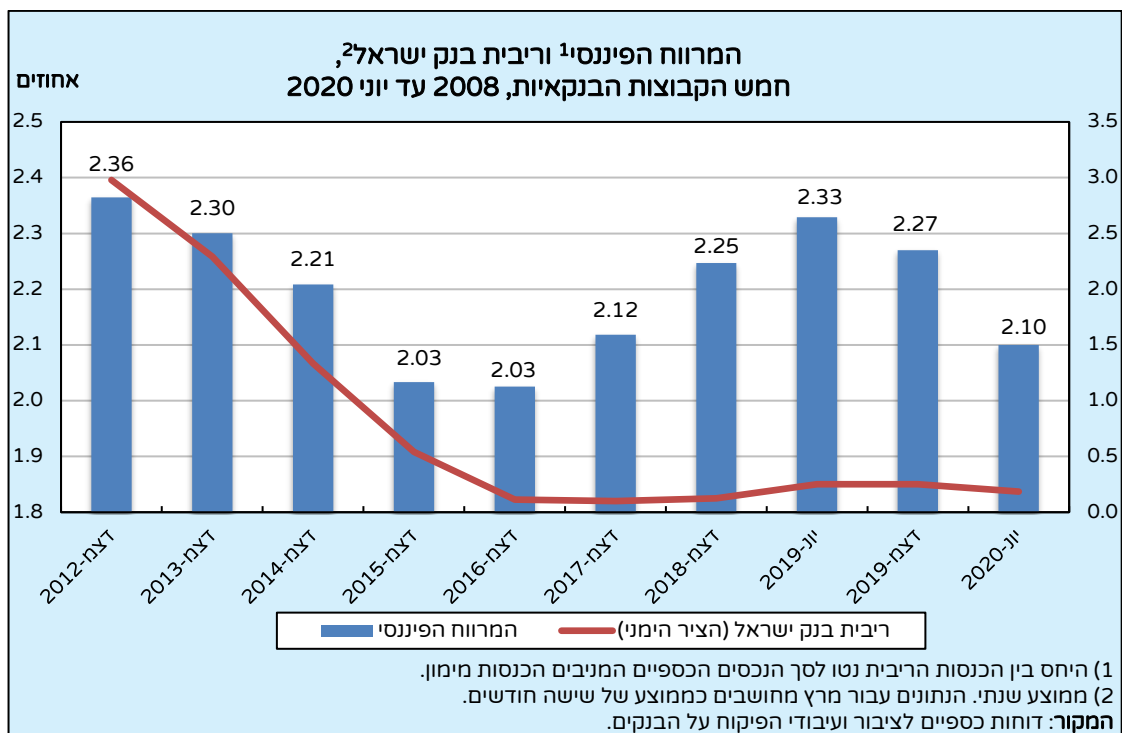
² מחושב כשיעור השינוי בין סך ההוצאה להפסדי אשראי בתקופה הנסקרת ביחס לסך ההוצאה להפסדי אשראי בתקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות הריבית נטו קוזזה ע"י השפעת הכמות החיובית, בעיקר מהגידול באשראי לציבור, זאת בנוסף לירידה בהוצאות המימון על התחייבויות הבנקים. כתוצאה מכך, חלה ירידה בפער הריבית ביחס לתקופה המקבילה אשתקד (איור 5) ובמרווח הפיננסי, המשקף את יכולת הבנק להפיק תשואה מפעילות נושאת ריבית, (איור 4).

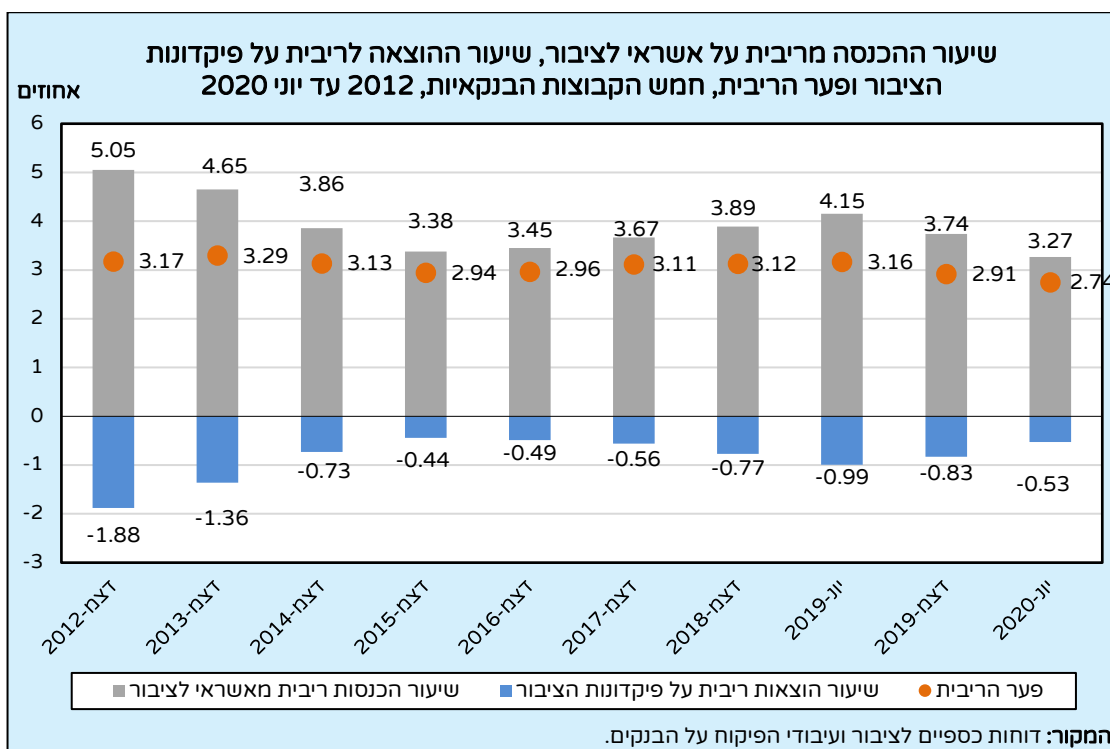
איור 3 – במחצית הנסקרת ניכרת ירידה חדה בתשואה להון בהשוואה לשנים האחרונות

איור 4 – במחצית הנסקרת חלה ירידה במרווח הפיננסי

איור 5 – הפער בין הריבית שמקבל הציבור לזו המשולמת ירד בתקופה הנזכרת

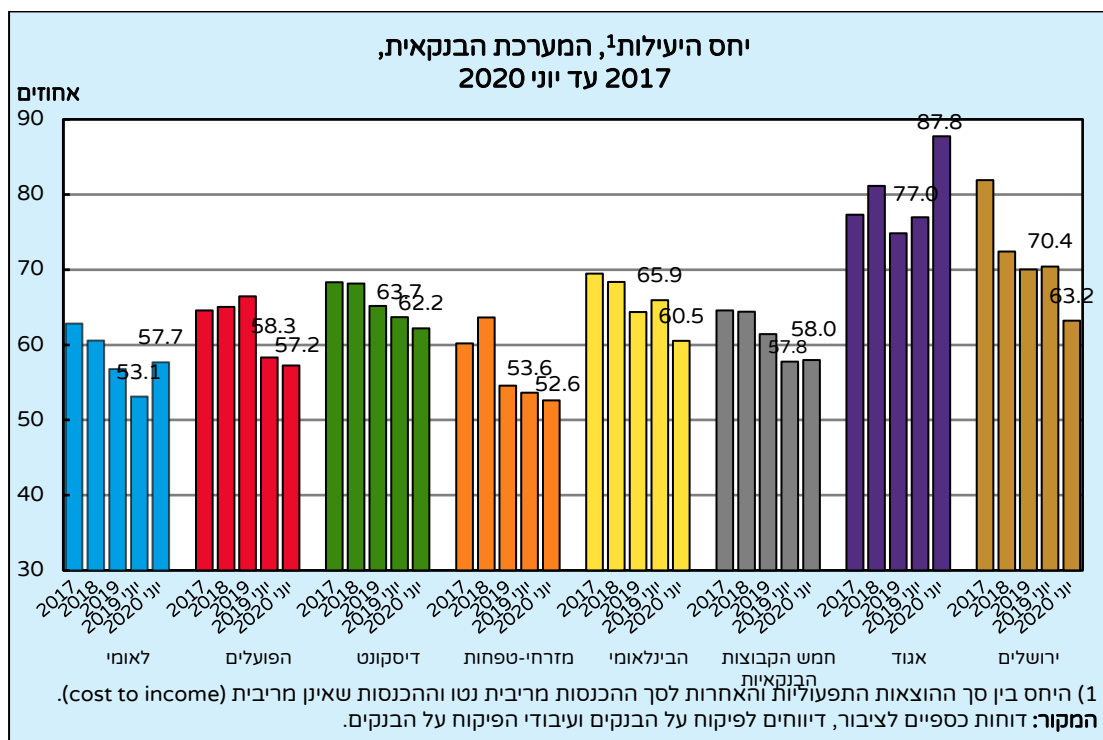

היעילות התפעולית

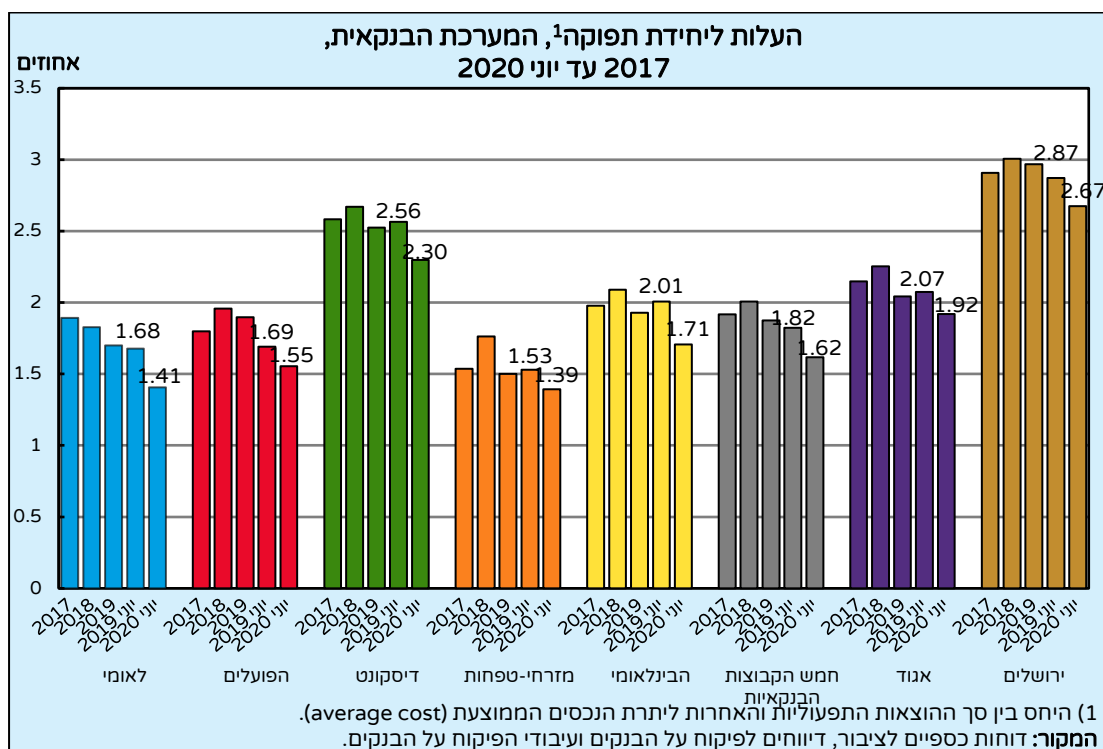
יעילות: יחס היעילות התפעולית³ עלה מעט במחצית הראשונה של השנה (58%, איור 6) בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד (57.8%), בעוד העלות ליחידת תפוקה⁴ ירדה (1.62%, איור 7) בהשוואה למחצית הראשונה של 2019 (1.8%, לוח 4). השיפור החלקי ביחסי היעילות הושג כתוצאה מירידה בהוצאות התפעוליות, שנובעת בין היתר מירידה בהוצאות השכר, בעיקר בתשלום מענקים, על רקע הירידה בתוצאות הבנקים ברבעון הקודם. בנק לאומי שהציג יחס יעילות חריג לרעה ברבעון הראשון של 74.7% (על רקע ההפסדים שספג בסעיף הכנסות המימון שאינן מריבית), שיפר את היחס במחצית הראשונה של 2020 ל-57.7% (אמנם בהשוואה ליחס אשתקד מדובר בעלייה, אך יחס היעילות בשנת 2019 הושפע לטובה מהכנסות חד פעמיות בין היתר כתוצאה ממכירת לאומי קארד; איור 6), זאת כתוצאה בין היתר מרווח משמעותי (כ-690 מיליון ₪) בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית, שקיזזו את כל ההפסדים בסעיף זה ברבעון הראשון של השנה. בכל שאר הקבוצות נרשם שיפור מתון ביחס היעילות לעומת התקופה המקבילה אשתקד. השיפור החד ביחס היעילות בבנק הפועלים (ביחס לסוף 2019), נובע מהוצאות חד-פעמיות של הבנק במחצית השנייה של שנת 2019, כתוצאה מההסדר עם הרשויות האמריקאיות (איור 6).

³ היחס בין סך ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך ההכנסות מריבית נטו וההכנסות שאינן מריבית (cost to income).
⁴ היחס בין סך ההוצאות התפעוליות והאחרות ליתרת הנכסים הממוצעת (average cost).

איור 6 – נמשכת מגמת ההתייעלות במערכת הבנקאית, על רקע המשך הירידה בהוצאות התפעוליות

איור 7 – במחצית הנסקרת חלה ירידה בעלות ליחידת תפוקה לרוחב כלל המערכת הבנקאית

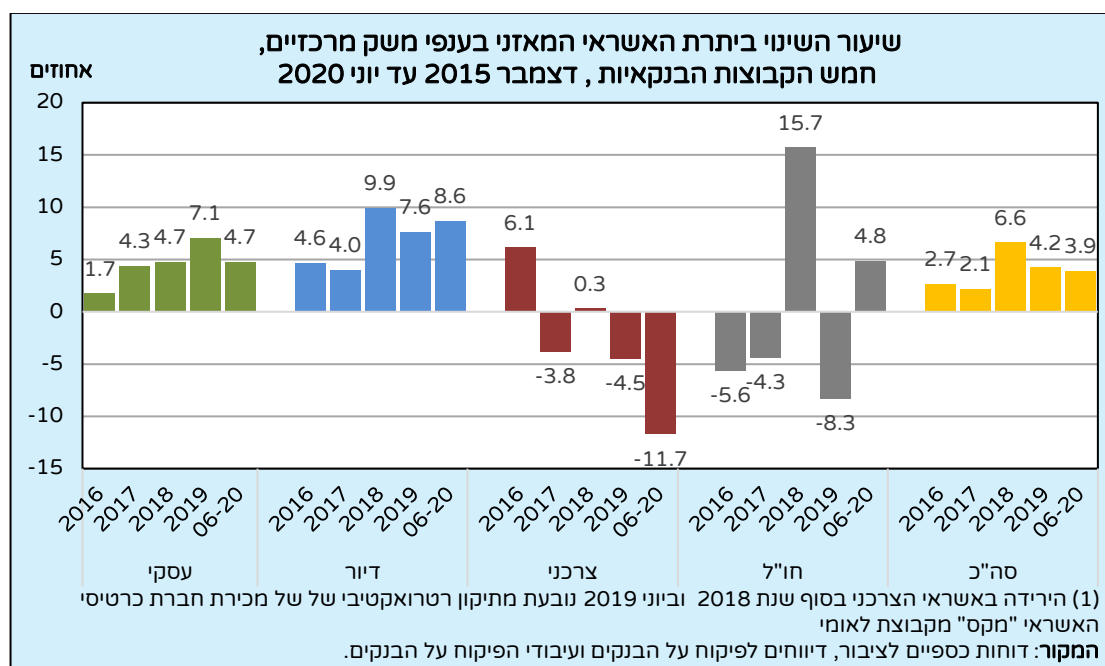
הסיכונים למערכת הבנקאית

תיק האשראי וסיכון האשראי

תיק האשראי

במחצית שנת 2020 גדלה יתרת האשראי של חמש הקבוצות הבנקאיות ב-3.9% (מונחים שנתיים; איור 8). האשראי המסחרי (4.7%) והאשראי לדיור (8.6%) ממשיכים להוות את מקור הצמיחה העיקרי של תיק האשראי, זאת על רקע האצת מגמת צמצום האשראי הצרכני (-11.7%). יש לציין, כי צמיחה זו התרחשה על אף צמצום האשראי לציבור בכ-10.2 מיליארדי ש"ח (כ-1%) ברבעון השני השנה לעומת הרביע הראשון, צמצום שכ-80% מתוכו נובע מקיטון באשראי המסחרי, לאחר הזינוק החד שחל בו במהלך הרבעון הראשון. ההרעה במצב המאקרו כלכלי השליכה על מצבם של משקי הבית והעסקים ועל יכולתם לעמוד בהתחייבויותיהם כלפי המערכת הבנקאית, ובכך הובילה להרעה במדדי איכות תיק האשראי.

איור 8 – במחצית הנסקרת התרכזה צמיחת האשראי בעסקים ובאשראי לדיור

האשראי הצרכני

האטת הפעילות הכלכלית, וההתנהלות תחת מגבלות הקורונה הובילו לצמצום תיק האשראי הצרכני של המערכת הבנקאית בכ-11.7%, חלק מרכזי בקיטון, מקורו באשראי נדחה בין מועד הרכישה למועד חיוב כרטיס האשראי נוכח הירידה ברכישות בכרטיסי אשראי שהיווה כ-40% מהצמצום (כ-3 מיליארדי ש"ח). הצמצום בתיק, התרחש בין היתר על רקע דחיות תשלומים בסך של כ-1.9 מיליארדי ש"ח, שהיוו מקור חליפי לאשראי עבור משקי הבית שחוו פגיעה בהכנסתם כתוצאה ממשבר הקורונה. הקיטון באשראי הצרכני נובע ככל הנראה הן מירידה בפעילות הכלכלית של הציבור והביקוש לאשראי הצרכני לנוכח המשבר, והן מצמצום החשיפה של המערכת הבנקאית לאשראי זה בשנתיים שקדמו למשבר כחלק משינוי תמהיל תיק האשראי (איור 8). בדומה למערכת הבנקאית, במהלך המחצית

הראשונה של 2020, גם בקרב הגופים החוץ בנקאיים נרשמה צמיחה שלילית. כך, תיק האשראי לאנשים פרטיים של חברות כרטיסי האשראי הצטמצם בתקופה הנסקרת בכ-1.3% בניגוד לצמיחה של 8.1% בתקופה המקבילה אשתקד, ושיעור צמיחה של כ-14.3% במהלך שנת 2019. שיעור ההוצאה להפסדי אשראי ומשקל האשראי הפגום ובפיגור של 90 ומעלה מסך האשראי הפרטי עמדו על 1.64%-ו-1.36% בהתאמה (לעומת 0.57%-ו-1.24% בסוף שנת 2019; לוח 7).

האשראי לדיור

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 נרשמו ביצועים גבוהים בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד (56.6 מיליארדי ש"ח לעומת 50.5 מיליארדי ש"ח בשנת 2019) שהייתה שנת שיא בסך ביצועי המשכנתאות (איור 9). בתוך כך, בחודש מרץ עמד היקף הביצועים על כ-8.7 מיליארדי ש"ח, נתון הגבוה בכ-21% מהשיא הקודם שנרשם בדצמבר 2019.

בתוך כך, גובה עסקה ממוצעת מתחילת השנה עמד על כ-760 אלפי ש"ח, עלייה של כ-8% בהשוואה לממוצע בשנת 2019. משקלן של ההלוואות למטרת דירה ראשונה בסך העסקאות למטרות מגורים נותר יציב (כ-50%), זאת, בין היתר, לאור עליית חלקן של הלוואות במסגרת תכנית "מחיר למשתכן" הן מסך הביצועים (ממוצע 15% במהלך שנת 2020 לעומת ממוצע של 12% בשנת 2019⁵) והן מסך העסקאות למטרת מגורים (ממוצע של כ-20% בשנת 2020 לעומת כ-15% בשנת 2019), זאת כתוצאה מהבשלת זכויות בהגרלות במסגרת התוכנית לרכישת דירות לשלב נטילת ההלוואה.

במהלך המשבר, הפיקוח על הבנקים אפשר לבנקים להעמיד הלוואות לכל מטרה במשכון דירת מגורים בשיעור מימון עד 70% (לעומת 50% בשגרה). על רקע הקלה זו, בחודשים האחרונים (מאי-ספטמבר) ישנה עליה קלה בחלקן של ההלוואות לכל מטרה מסך הביצועים בביטחון דירת מגורים, הן בהיקף האשראי (7.4% לעומת ממוצע של כ-6% בשנים האחרונות; איור 11), והן במספר העסקאות (18.6% לעומת ממוצע של כ-17% בשנים האחרונות).

הריבית על משכנתאות כמעט וחזרה לרמתה טרם הכניסה למשבר (איור 12). כך, בחודש ספטמבר 2020 הריבית המשוקללת הממוצעת על המשכנתאות עמדה על 2.54% בהשוואה ל-2.51% בפברואר 2020. זאת לאחר העלייה החדה בריבית בחודש אפריל (אז הגיעה ל-2.79%). הירידה בריבית התאפשרה, בין היתר, הודות להקטנת התנודתיות בשוק ההון ולצעדים שנקט בנק ישראל⁶ שהביאו לירידה בעלות גיוס המקורות של הבנקים (איור 13).

התפתחויות אלו מקבלות ביטוי גם באיכות תיק האשראי לדיור. משבר הקורונה הביא לעליה בסיכון התיק. דחיית תשלומי המשכנתא, אמנם מסייעת למשקי בית רבים שחוו פגיעה בהכנסתם להתמודד עם השלכות המשבר, אך יוצרת אי ודאות למערכת הבנקאית בדבר יכולתם של הלווים לעמוד בהתחייבויותיהם בתום תקופת הדחייה (יתרת האשראי שבגינה נדחו תשלומים עמדה בחודש מאי על כ-25% מיתרת התיק). בחודשים האחרונים, לוויים רבים חוזרים לשלם את תשלומי המשכנתא החודשיים, מגמה זו באה לידי ביטוי בצמצום יתרת האשראי ב"גרייס". כך, נכון ליולי 2020 עמדה יתרת האשראי ב"גרייס" על 12% לעומת כ-25% בשיא בחודש מאי, אך רמה זאת עדיין גבוהה בהשוואה לממוצע של כ-3% בשנתיים האחרונות (איור 14) וגבוהה מרמתה טרם המשבר. במקביל, במהלך

⁵ קיימים נתונים החל מחודש מרץ 2019 עבור הלוואות במסגרת תכנית במחיר מופחת.

⁶ בנק ישראל מפעיל כלי מדיניות נוספים: תכנית להגדלת היצע האשראי לעסקים קטנים וזעירים, ועסקאות ריפו עם אג"ח תאגידיות כבטוחה.

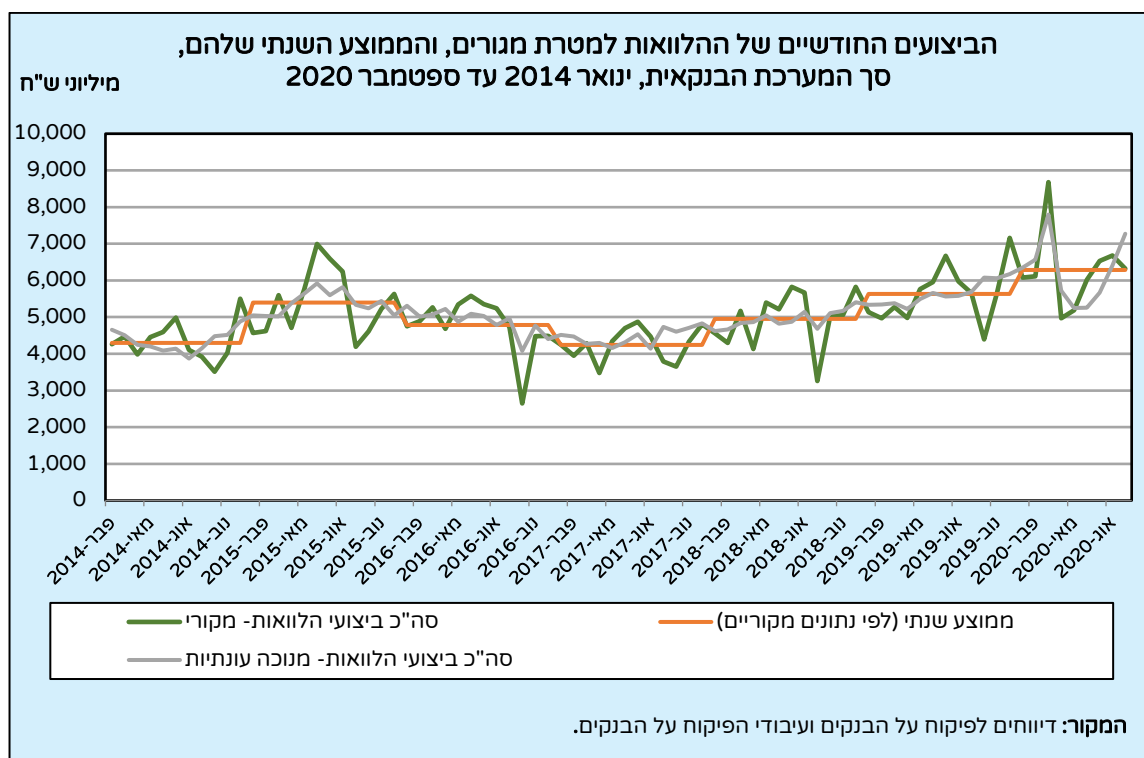
<https://www.boi.org.il/he/NewsAndPublications/PressReleases/Pages/6-4-2020.aspx>

בנק ישראל מכריז על סט צעדים נוסף להרחבת המענה המוניטרי למשבר הקורונה, יולי 2020.

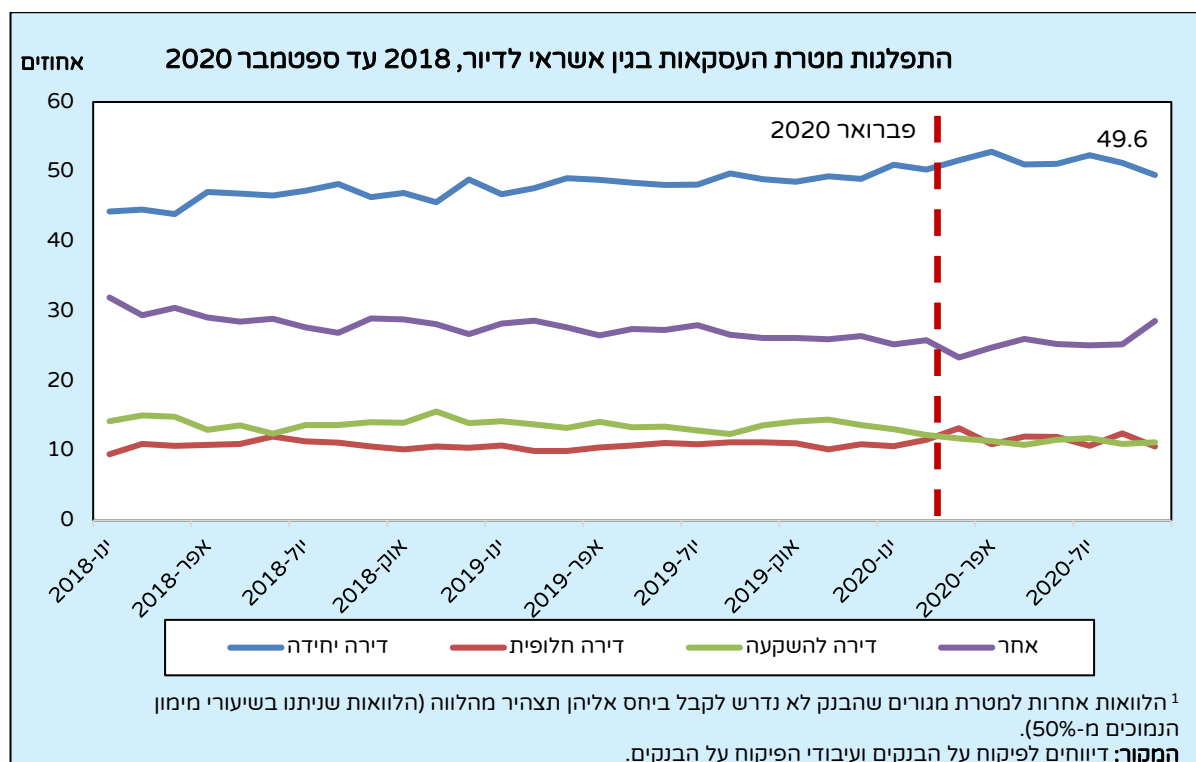
https://www.boi.org.il/he/NewsAndPublications/PressReleases/Pages/6-7-2020.aspx?fireglass_rsn=true

השנה נמשכה מגמת העלייה בשיעורי המימון מ-52% בממוצע בשנת 2019 ל-53.7% בשנת 2020 (איור 15), זאת על רקע עליית משקלם של לווים מחיר למשתכן שמאופיינים בשיעורי מימון גבוהים יחסית לשאר האוכלוסייה. שיעור ההחזר מההכנסה נותר יציב (26.4% בממוצע מתחילת השנה לעומת ממוצע של 26.1% בשנת 2019) וחלה עלייה קלה בתקופה הממוצעת לפירעון שעומדת על 22.4 שנים בהשוואה ל-22 שנים בשנת 2019. דחיות התשלומים בגין האשראי לדיור המשקפות עלייה בסיכון הנובע מהלוואות אלו והעלייה במדדי סיכון התיק הביאו לעליית שיעורי ההוצאה להפסדי אשראי, משיעור של 0.03% בסוף שנת 2019 ל-0.33% ברבעון השני של 2020 (איור 16).

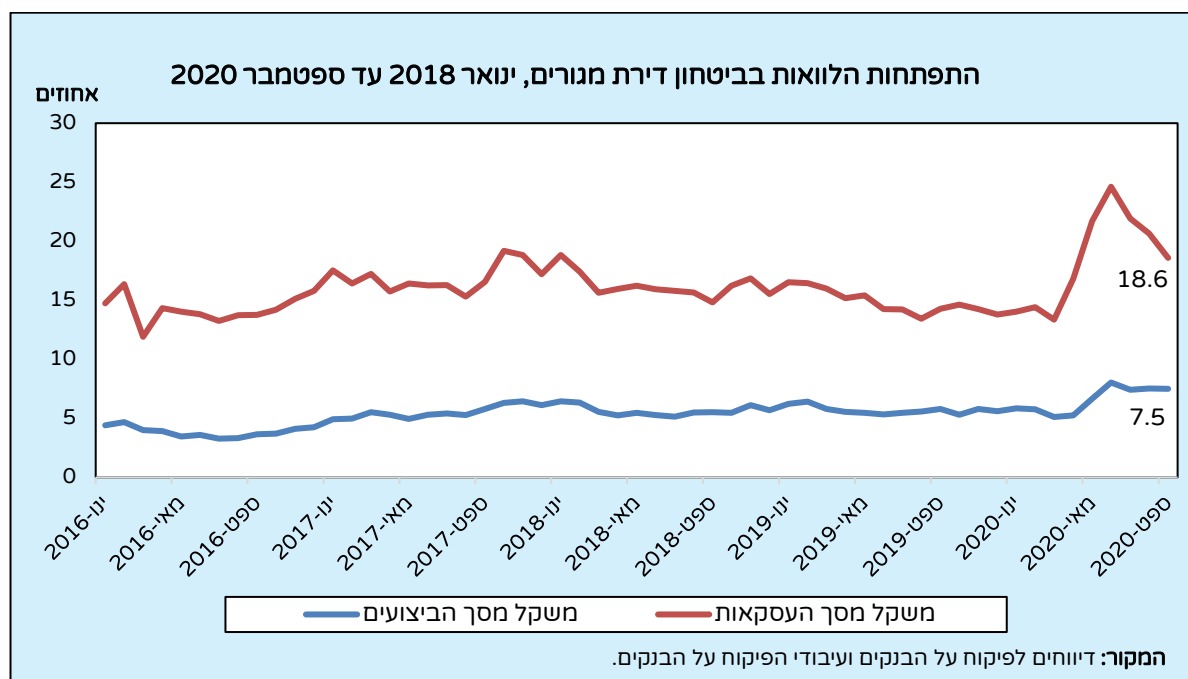
איור 9 - בשבעת החודשים הראשונים של שנת 2020 נרשמו ביצועים גבוהים בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד שהייתה שנת שיא בסך ביצועי המשכנתאות

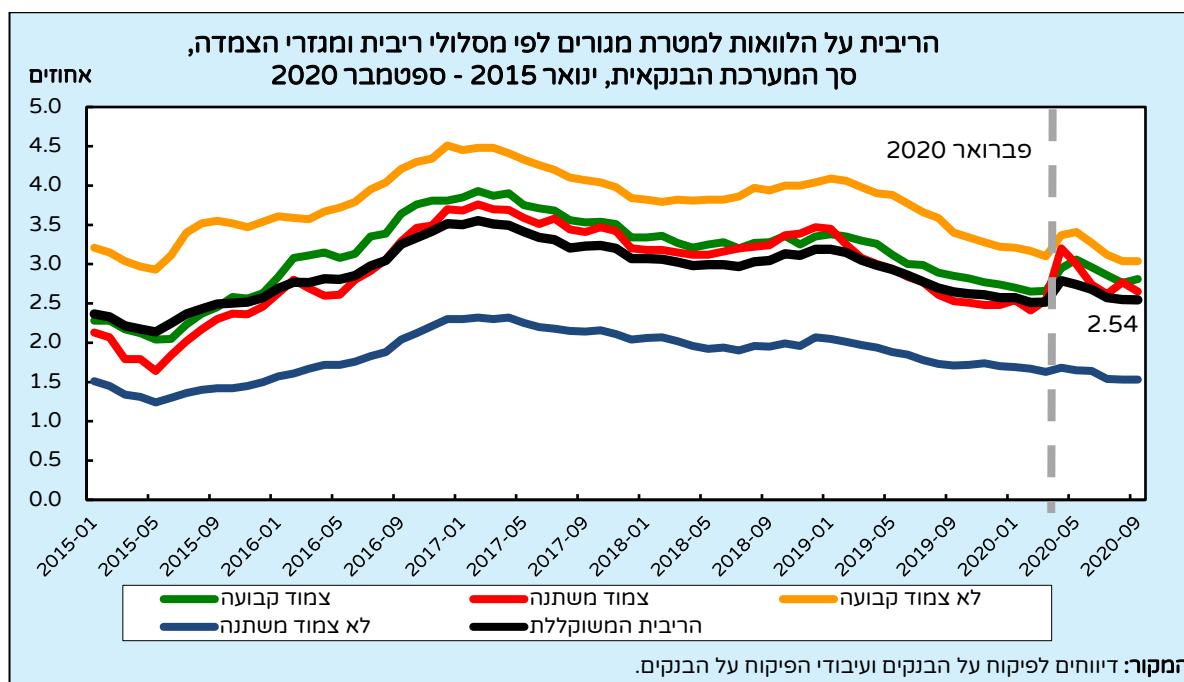
איור 10 - משקלן של ההלוואות למטרת דירה ראשונה בסך העסקאות למטרות מגורים המשיך לעלות

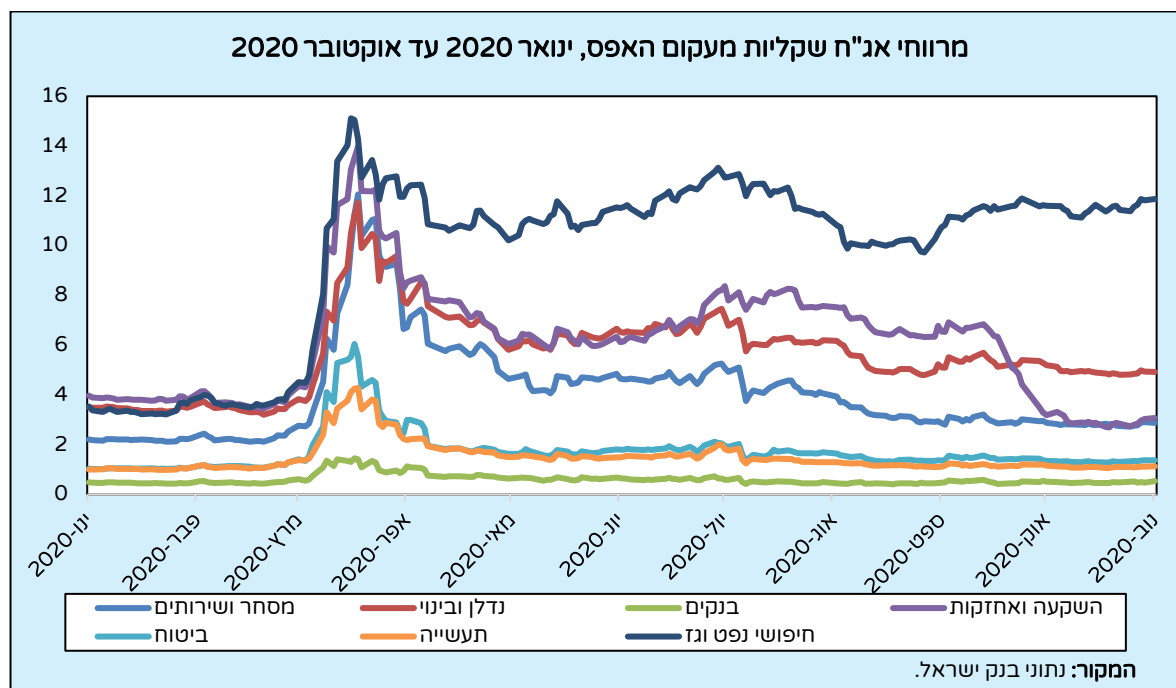
איור 11 – עלייה בהיקף האשראי, ובמספר העסקאות לאשראי לכל מטרה בביטחון דירת מגורים

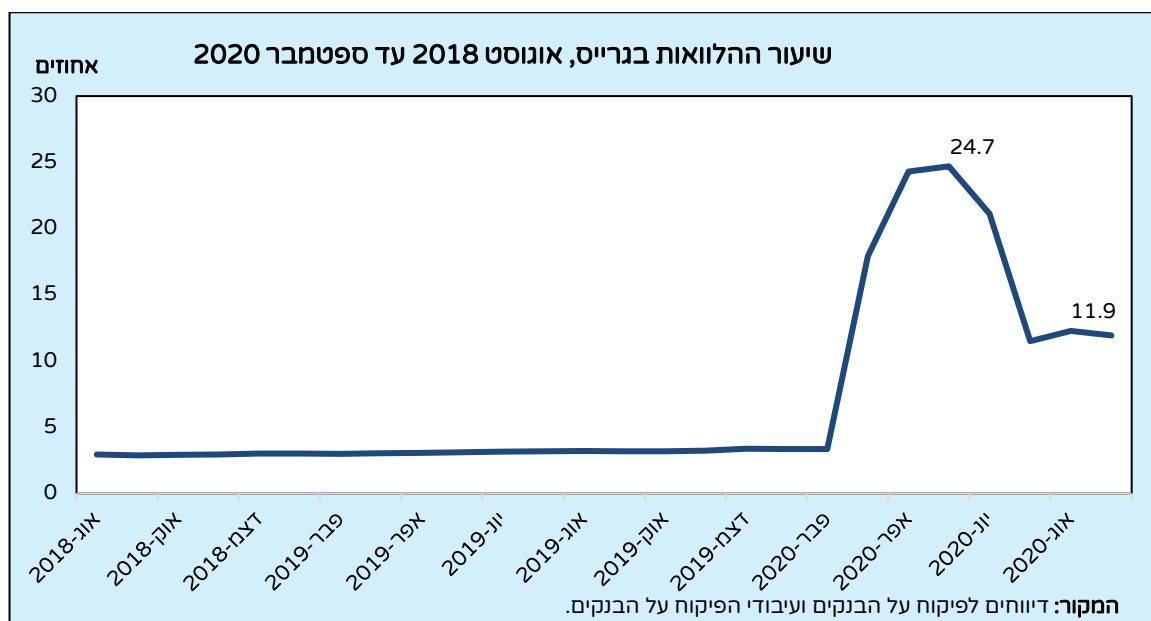
איור 12 - הריבית על משכנתאות כמעט וחזרה לרמתה טרם הכניסה למשבר

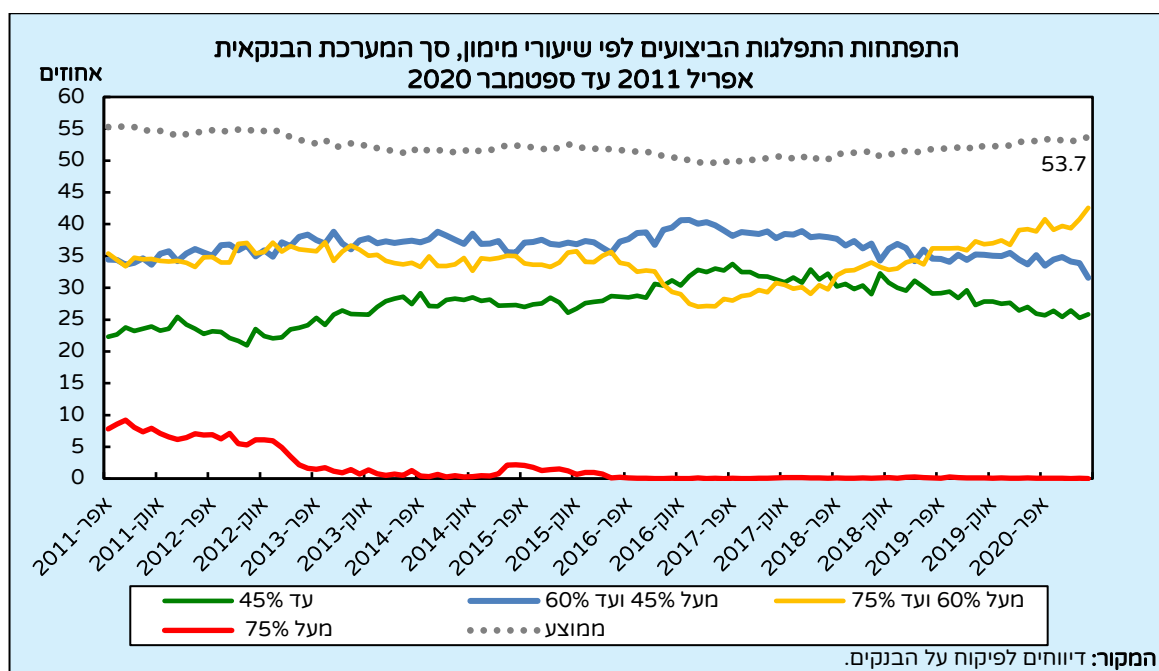
איור 13 - הצעדים שנקט בנק ישראל הביאו לירידה במרווחי האג"ח

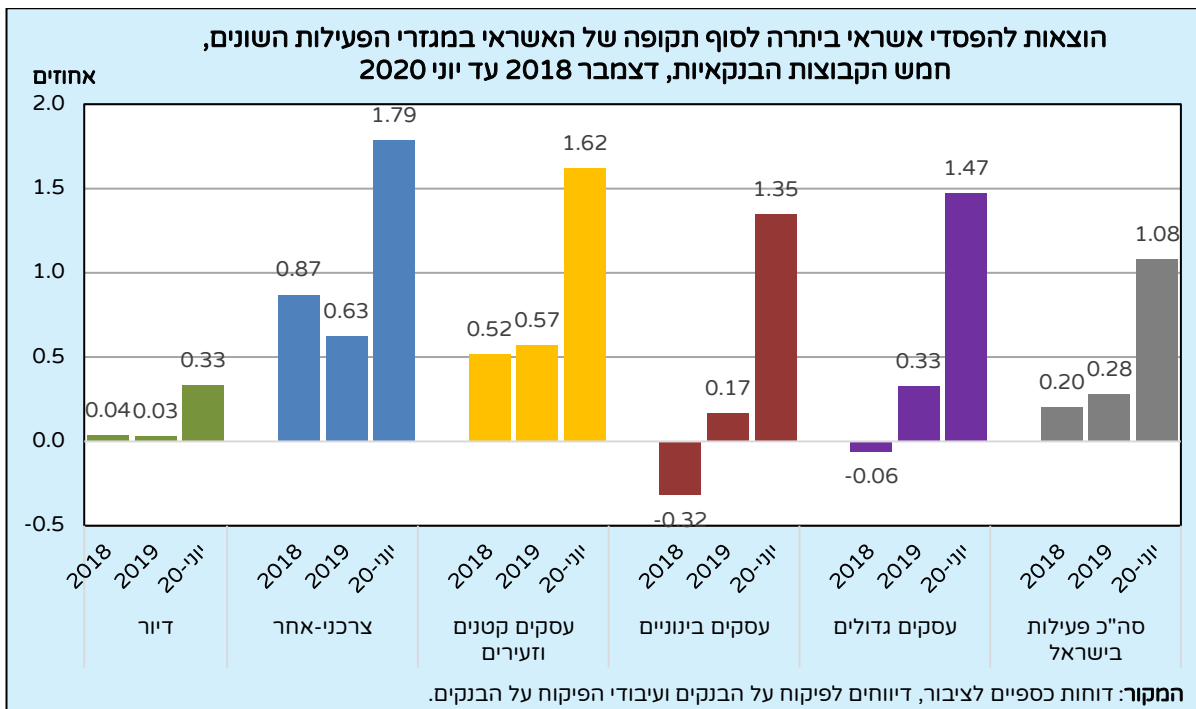
איור 14 – לווים רבים חזרו לשלם את תשלומי המשכנתא

איור 15 – עלייה קלה בשיעור המימון הממוצע

איור 16 – עלייה חדה בשיעורי ההוצאה להפסדי האשראי

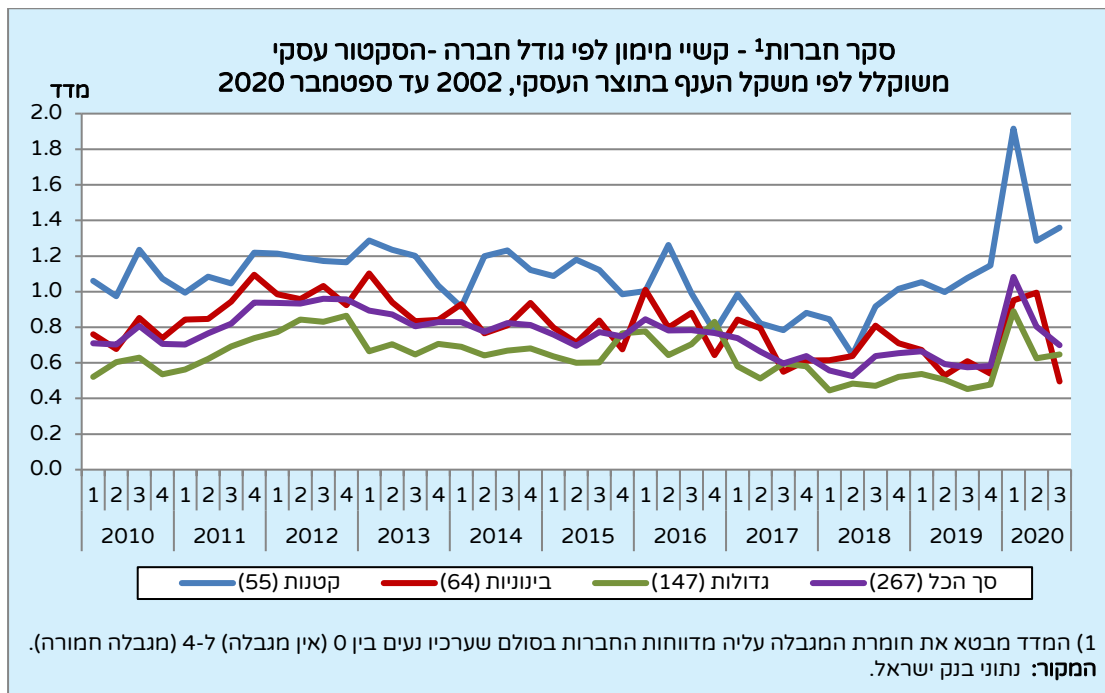
אשראי מסחרי

צמיחת האשראי המסחרי⁷ עומדת על 4.7% מתחילת השנה (לוח 5), זאת בהובלת ענפי הבינוי והנדל"ן שהיוו כ-75% מסך צמיחת האשראי העסקי. האשראי לענף השירותים הפיננסים קטן בכ-4.5 מיליארדי ש"ח (15.7%), כ-80% מהקיטון נובע מצמצום האשראי לענף בכ-3.6 מיליארדי ש"ח על ידי בנק לאומי (עיקר הצמצום חל ברביע השני של שנת 2020). האשראי העסקי⁸, צמח במהלך המחצית הראשונה של שנת 2020 בכ-6.6% (לוח 10), למרות צמצום כ-1.4% במהלך הרביע השני. הצמצום באשראי העסקי מוסבר ברובו על ידי האשראי למגזר העסקים הגדולים שקטן בכ-6.1% מיליארדי ש"ח לעומת הרביע הראשון. צמצום האשראי העסקי נובע מפירעונות גבוהים מצד עסקים שנטלו אשראי בתחילת המשבר. זאת במקביל לירידה בקשיי המימון של הסקטור העסקי, כפי שמתבטאים בתוצאות סקר חברות (איור 17). הירידה בקשיי המימון באה לידי ביטוי, בין היתר, בשיעורי הריביות במערכת הבנקאית, שנמצאים ברמה נמוכה בהשוואה לרמתם ערב המשבר (איור 18).

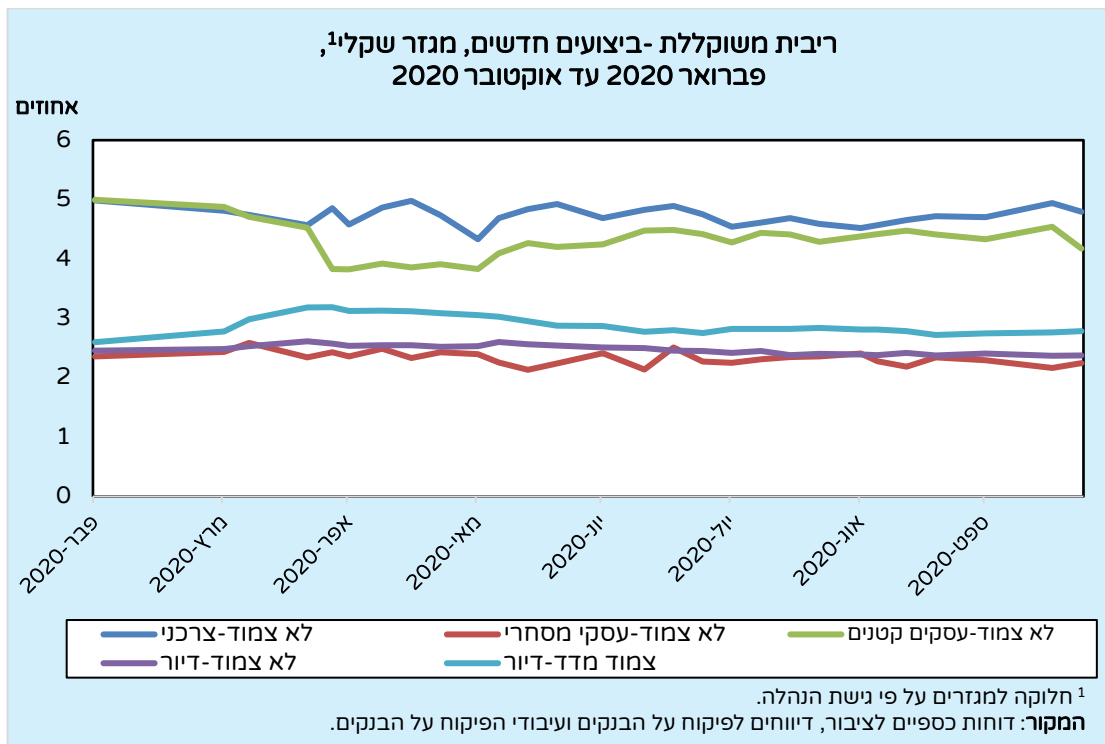
⁷ בחלוקה לענפי משק, האשראי המסחרי מוגדר כסך האשראי לענפי המשק שאינם מסווגים לאנשים פרטיים (אשראי לדיר ואשראי צרכני). כשבוחנים את סיכון האשראי על פי חלוקה למגזרי פעילות, האשראי העסקי מוגדר כסך האשראי שאינו מסווג למגזרי משקי הבית והבנקאות הפרטית.

⁸ ע"פ חלוקה למגזרי פעילות פיקוחיים.

איור 17 – ירידה בקשיי המימון של הסקטור העסקי

איור 18 - שיעורי הריביות במערכת הבנקאית נמוכים בהשוואה לרמתם ערב המשבר

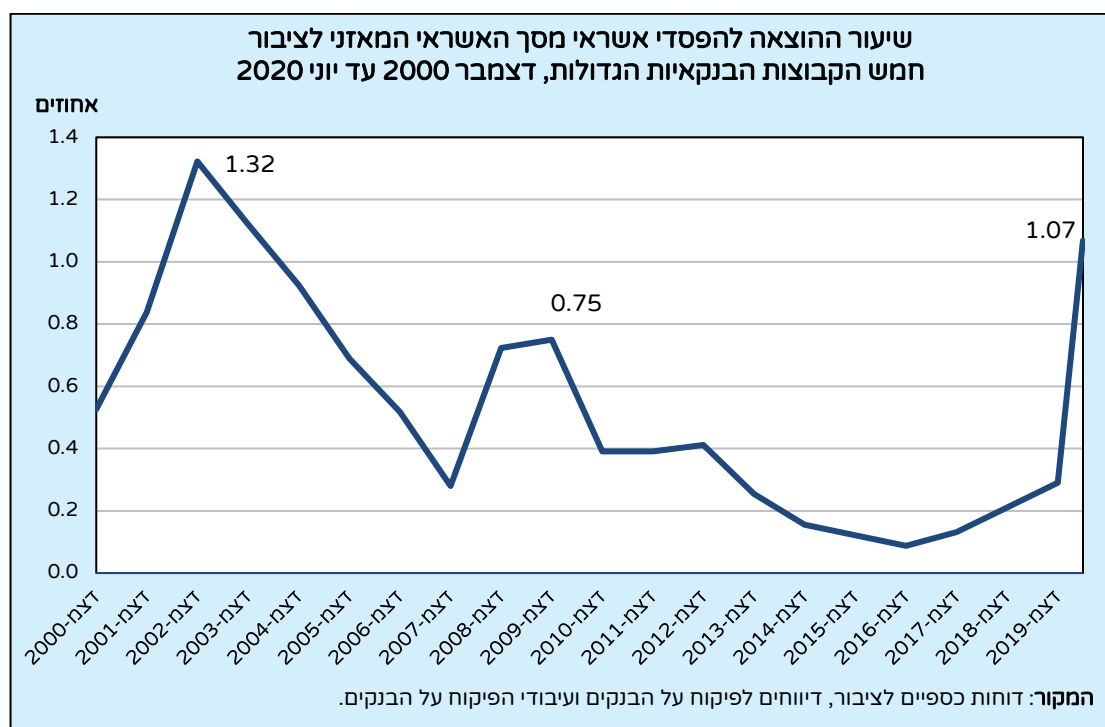

איכות תיק האשראי

ההרעה במצב המאקרו כלכלי ובמצבם של משקי הבית והעסקים הובילו לעלייה חדה בשיעורי הוצאה להפסדי אשראי במהלך השנה (איור 19). כך, ברבעון השני של שנת 2020 עמד שיעור ההוצאה להפסדי אשראי ביחס ליתרת האשראי על כ-1.07% (לעומת 0.25% אחוזים בממוצע בשנתיים שקדמו למשבר). בחינת הרכב ההוצאה, מעלה כי בדומה לרביע הראשון, עיקר ההפרשה מקורה, בהפרשה הקבוצתית, שעמדה ברבעון השני על כ-3 מיליארדי ש"ח והיוותה כ-83% מסך ההפרשה. ההרעה

באיכות תיק האשראי ניכרת גם ביחס המחיקות ובמשקל האשראי הבעייתי שעומדים על 0.24% ו- 2.45% בהתאמה (לעומת 0.16% ו-2.33% בשנת 2019; לוח 7).

איור 19 – עלייה חדה בשיעור ההוצאה להפסדי האשראי

דחיית תשלומים

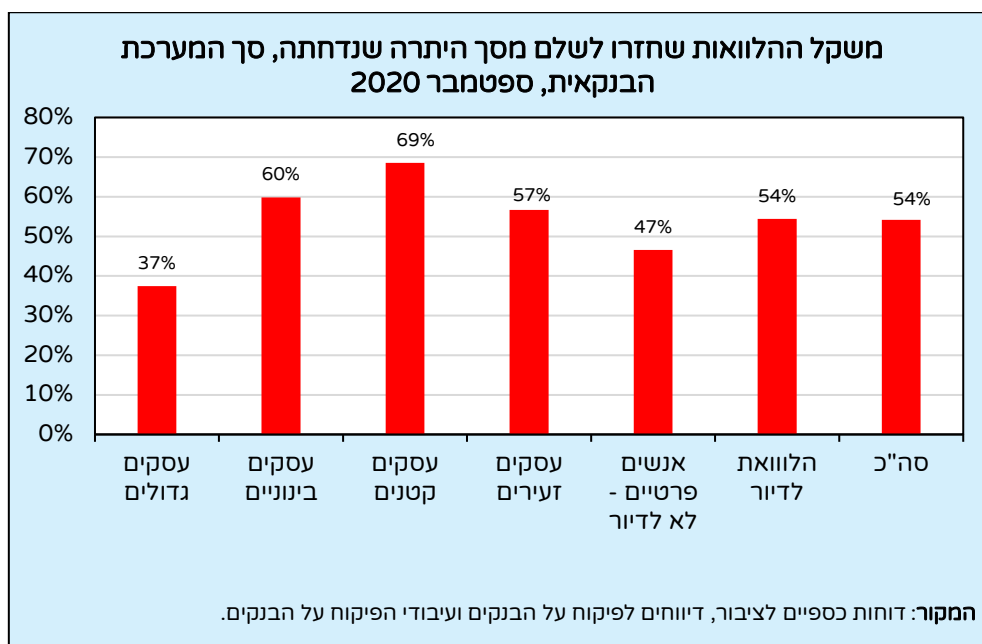
בחודש מאי, אימצה המערכת הבנקאית מתווה מקיף לדחיית תשלומי הלוואות כסיוע ללקוחות הבנקים בהתמודדות עם השלכות משבר הקורונה⁹. מנתוני חודש ספטמבר עולה כי מתחילת המשבר, נדחו הלוואות בסך של כ-160 מיליארדי ש"ח בכלל המגזרים. בתוך כך, משקל האשראי למשקי הבית מסך הדחיות עומד על כ-78% מסך האשראי שנדחה, בפרט האשראי לדיור, שמהווה כ-65% מסך הדחיות. נכון לחודש ספטמבר, כ-54% מיתרת הלוואות שנדחו, חזרו לשלם את ההלוואה לסדרה (איור 20). במגזר הצרכני, שיעור זה נמוך מהממוצע ועומד על כ-47% ובמגזר העסקים הקטנים והבינוניים שיעור זה גבוה מהממוצע (כ-60%-70% מיתרת החוב חזרה להיות משולמת לסדרה). באשראי לדיור, משקל האשראי שבדחייה הוא הגבוה ביותר מבין המגזרים השונים, והוא עומד על כ-12%, שיעור גבוה מהממוצע בתיק (כ-7%). כמו כן, תקופת הדחייה עבור כ-55% מיתרת הלוואות צפויה להסתיים עד חודש ינואר 2020.

⁹ "הפיקוח על הבנקים מודיע על מתווה מקיף שאומץ על ידי המערכת הבנקאית לדחיית תשלומי הלוואות כסיוע ללקוחות הבנקים בהתמודדות עם השלכות משבר הקורונה", מאי 2020.

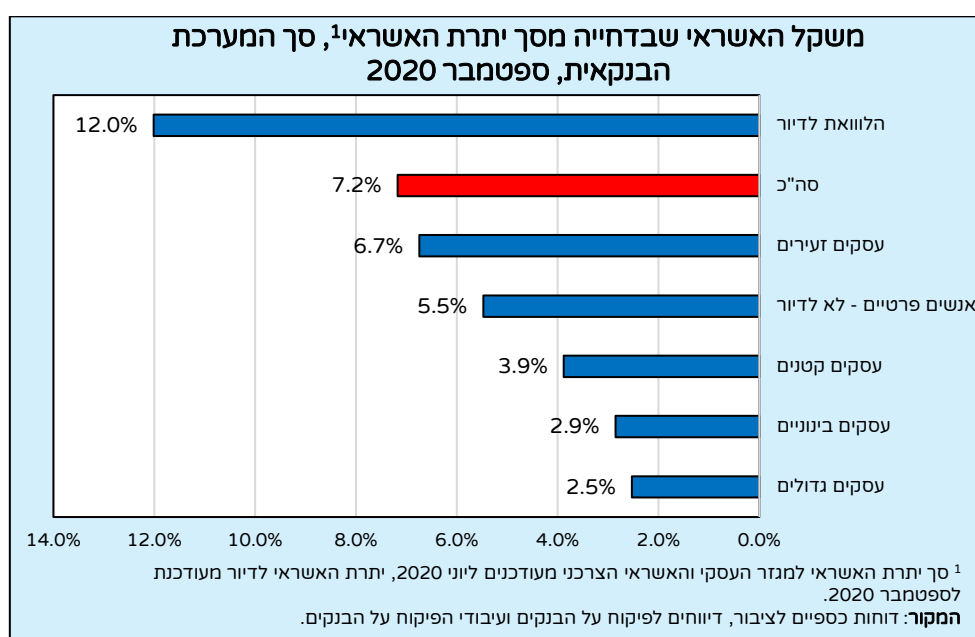
<https://www.boi.org.il/he/NewsAndPublications/PressReleases/Pages/7-5-2020b.aspx>
"הפיקוח על הבנקים מודיע כי המערכת הבנקאית מבצעת הארכה והרחבה נוספת של המתווה המקיף לדחיית תשלומי הלוואות בנקאיות"

https://www.boi.org.il/he/NewsAndPublications/PressReleases/Pages/29-9-20.aspx?fireglass_rsn=true

איור 20 – כ-54% מיתרת ההלוואות שנדחו חזרו לשלם את ההלוואה כסדרה

איור 21 – שיעורי הדחייה הגבוהים ביותר נרשמו באשראי לדיוור

סיכון הנזילות

יחס כיסוי הנזילות (LCR, Liquidity Coverage Ratio)¹⁰ בתאגידים הבנקאיים הוסיף לגדול לאורך שנת 2020, ובכך היחס מוסיף להיות גבוה מהדרישה המזערית שקבע הפיקוח על הבנקים (100%). פרופיל הנזילות האיכותי של הבנקים הישראליים, הוא פועל יוצא של צעדים רגולטוריים שנקט הפיקוח על הבנקים לשיפור חוסנם ועמידותם של הבנקים בפני זעזועים מסוגים שונים ויישומם בהתאמה על ידי המערכת הבנקאית.

ערכו המצרפי של יחס כיסוי הנזילות נאמד בחודש ספטמבר בכ-142%, רמה גבוהה מזו טרם פרוץ משבר הקורונה (126% בדצמבר 2019; איורים 22 ו-23). העלייה החדה ביחס זה לאורך השנה נובעת בעיקר מעלייה חדה במלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה (HQLA); עלייה של 43% – במונחים שנתיים – מתחילת השנה). בצד התזרים היוצא נטו, נרשמה עלייה חדה גם כן, אך בעיקר לאורך הרביע השני של השנה (איור 24). מקור העלייה במלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה ובתזרים היוצא נטו בגידול חד בפיקדונות הציבור.

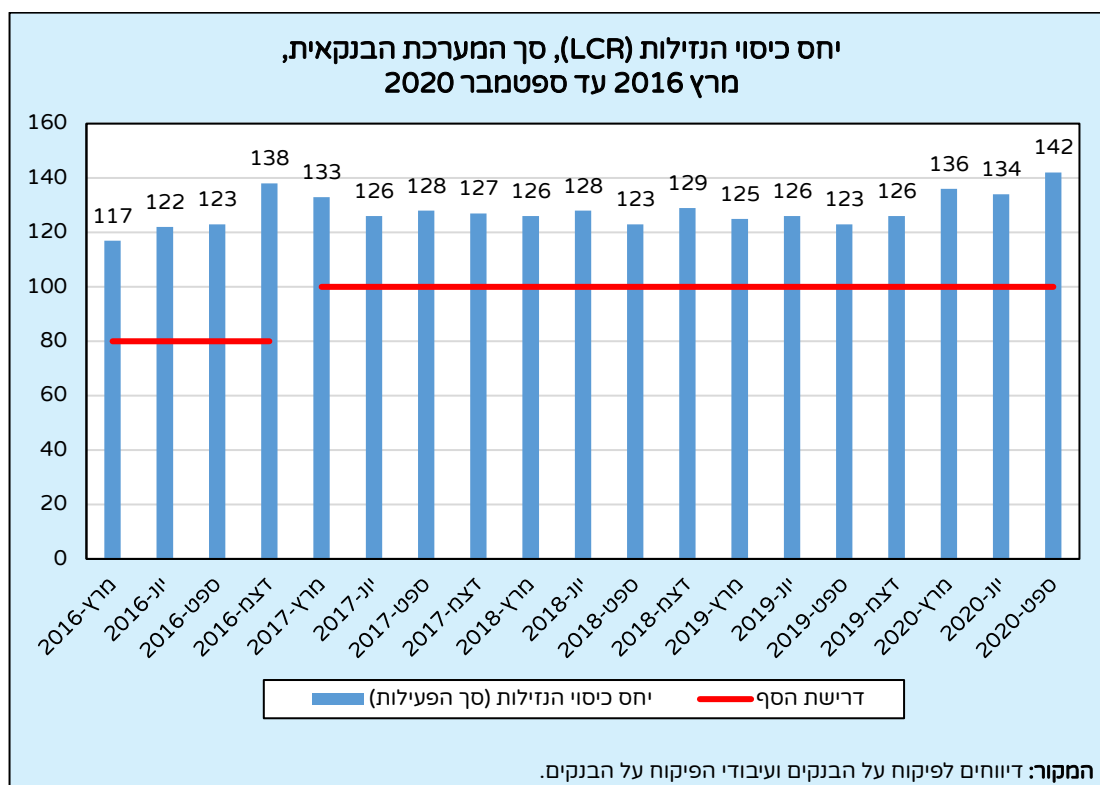
מלאי הנכסים הנזילים גדל מתחילת שנת 2020 ועד לחודש יולי בכ-119.3 מיליארדי ש"ח- אשר עיקרו נובע מגידול במזומנים ובפיקדונות בבנק ישראל. גידול זה התאפשר בעיקר לנוכח העלייה החדה בפיקדונות הציבור (כ-174.5 מיליארד ש"ח). הגידול המהיר בפיקדונות הציבור החל עם תחילת משבר הקורונה על רקע התנודות החדות בשוק ההון. תנודות אלו, הביאו את הציבור להסיט נכסים משוק ההון אל הבנקים, שנתפסים בעיני הציבור כערוץ בטוח. כך, עד לספטמבר 2020, גדלו פיקדונות הציבור בשיעור של 18% במונחים שנתיים, לעומת ממוצע גידול שנתי של כ-4% בשלוש השנים שקדמו למשבר. התפתחות זו משקפת את המשך העדפת הציבור את הערוצים הסולידיים בימים אלו, מה שמעיד על אמון הציבור במערכת הבנקאית.

על אף שצמיחה חדה יותר בפיקדונות הציבור נרשמה ברביע הראשון של השנה, דווקא ברביע השני של השנה גדל התזרים היוצא בקצב מהיר יותר. הסיבה להשפעה השונה על התזרים היוצא לאורך השנה נעוצה במקדמי המשיכה המשיכים לסוגי הפיקדונות השונים. כך, בעוד שברביע הראשון של השנה הגידול בפיקדונות הציבור נבע בעיקר מעלייה בהיקפם של הפיקדונות הקמעונאיים המשוקללים במקדמי משיכה אפסיים, ברביע השני של השנה לצד צמיחת הפיקדונות הקמעונאיים, גדלו גם הפיקדונות הסיטונאיים הפיננסים למשיכה עד חודש (המשוקללים במקדם משיכה של 100%) במידה ניכרת, ובכך פעלו להגדלת התזרים היוצא. ברביע השלישי של השנה, החלת המגבלות הנוספות על המשק הובילו לעלייה בתנודות בשוק ההון, ובכך הביאו בשנית לעלייה חדה בפיקדונות הקמעונאיים (המשוקללים כאמור במקדמי משיכה אפסיים), ולכן, ברביע האחרון התמתנה העלייה בתזרים היוצא. לצד עליית התזרים היוצא, קטן גם התזרים הנכנס. קיטון זה נובע הן מהצמצום באשראי לציבור לטווח קצר, בעיקר באשראי לתאגידים פיננסים, אך גם מההיתר שנתנו הבנקים ללקוחותיהם לדחות את

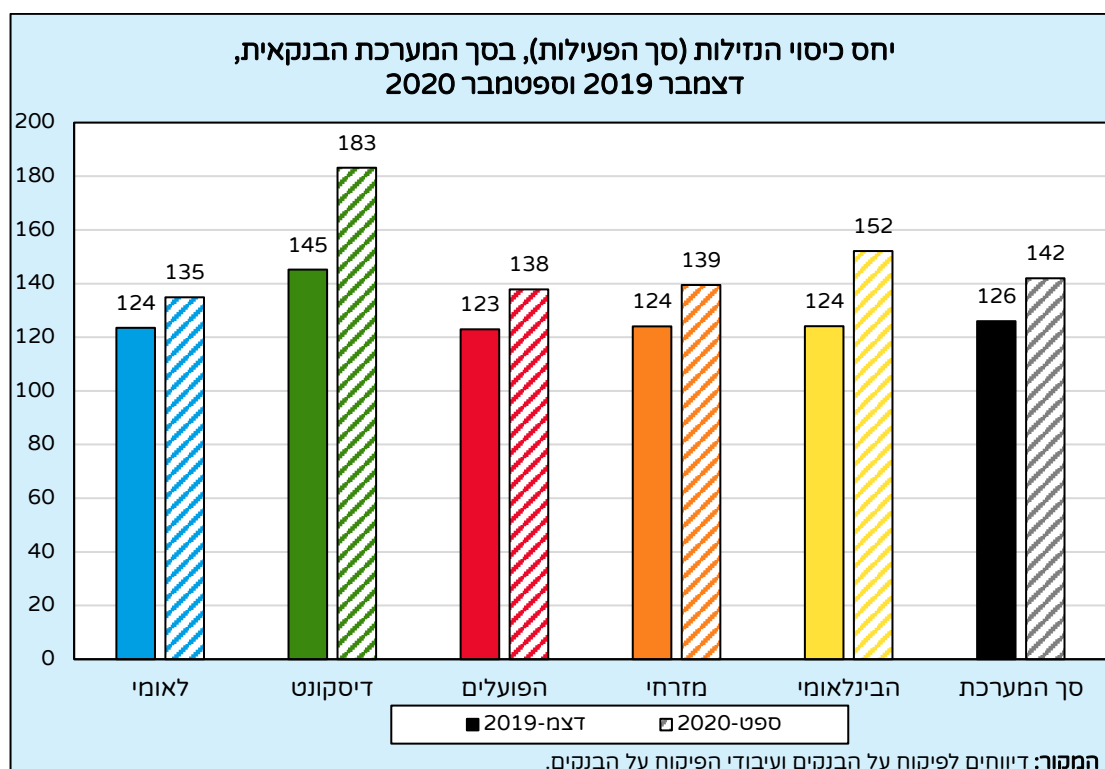
¹⁰ הממד יחס כיסוי הנזילות פותח בידי ועדת באזל במטרה לקדם את העמידות קצרת הטווח של פרופיל הנזילות בתאגידים הבנקאיים. היחס מראה מהי כמות הנכסים הנזילים האיכותיים שתאגידים צריכים להחזיק כדי לשרוד בתרחיש קיצון משמעותי שנמשך 30 ימים קלנדריים. יחס כיסוי הנזילות מורכב משני רכיבים: במונה – מלאי הנכסים הנזילים האיכותיים (HQLA, High Quality Liquid Assets). מלאי זה בנוי משתי רמות של נכסים: רמה 1 – נכסים איכותיים שהיקף החזקתם אינו מוגבל; ורמה 2 – נכסים שהיקף החזקתם מוגבל ל-40% ממלאי הנכסים הנזילים האיכותיים. (רמה זו מחולקת לשתי רמות משנה: 2א ו-2ב; היקף החזקתם של נכסים ברמה האחרונה מוגבל ל-15%). במכנה – סך תזרים המזומנים היוצא נטו, דהיינו סך תזרים המזומנים היוצא הצפוי בתרחיש הקיצון בניכוי סך תזרים המזומנים הנכנס הצפוי באותו תרחיש. את סך תזרים המזומנים היוצא הצפוי מחשבים על ידי הכפלת היתרות של קטגוריות או סוגים שונים של התחייבויות מאזניות וחופי-מאזניות בשיעורי משיכתן הצפויים (drawn down או run off). את סך תזרים המזומנים הנכנס הצפוי מחשבים על ידי הכפלת היתרות של חייבים חוזיים (contractual receivables) בשיעורי קבלתן הצפויים בתרחיש, עד לרף מצטבר של 75% מסך תזרים המזומנים היוצא הצפוי.

ההחזרים החודשיים על האשראי שנטלו (דבר אשר מקטין את התזרים הנכנס הצפוי ב-30 הימים הקלנדריים הקרובים).

איור 22- הבנקים שומרים על יחס כיסוי נזילות (LCR) גבוה מהדרישה המזערית

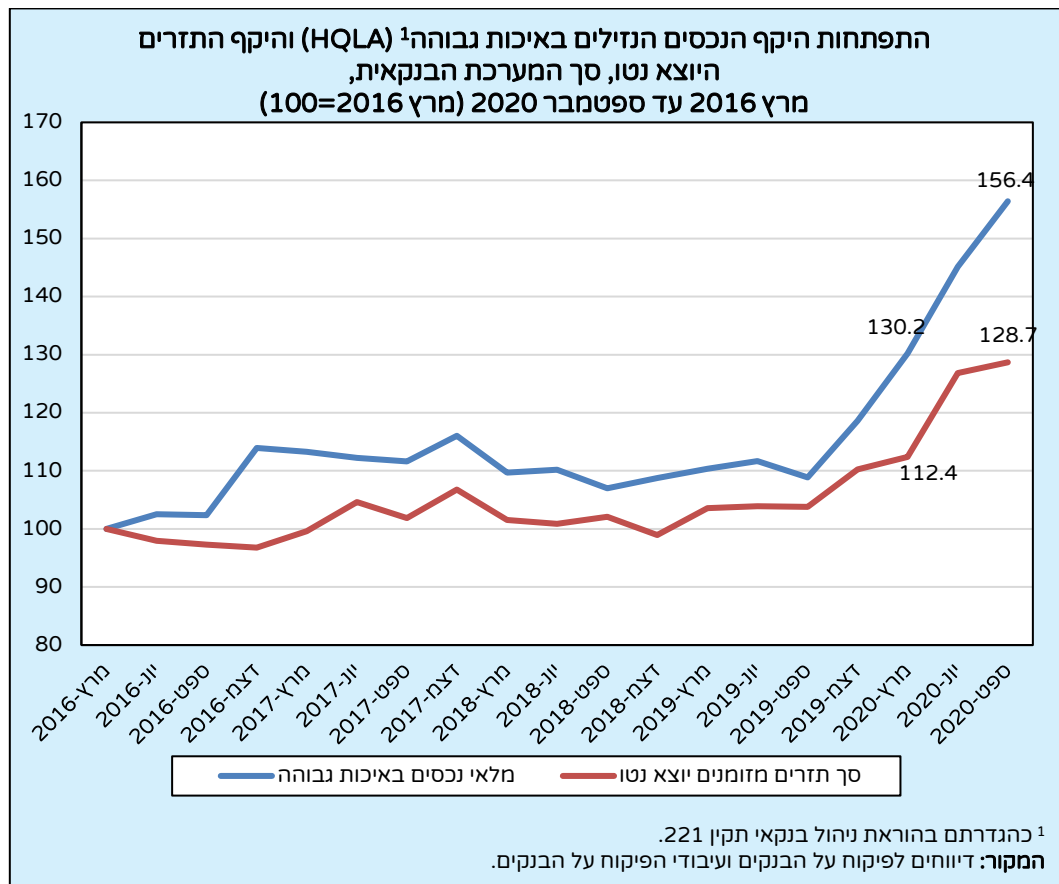

איור 23- העלייה ביחס כיסוי הנזילות (LCR) במהלך המשבר- מקורה בעליה בפקדונות הציבור

איור 24- העלייה ביחס כיסוי הנזילות (LCR) נובעת מעליה חדה במלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה

(HQLA)

הלימות ההון והמינוף

בעקבות לקחי המשבר הגלובלי ב-2008, הפיקוח על הבנקים פעל לאורך העשור האחרון לחיזוק יציבותם של הבנקים על ידי שיפור איכות הונם והיקפם. מטרת מהלך זה הייתה להבטיח כי גם בעת התממשותם של סיכונים לא צפויים, לא ישתקף סיכון לפיקדונות הציבור, ויתרה מכך, שהמערכת הבנקאית תהיה אמידה דיה כדי להמשיך ולתמוך במשק גם לאורך המשבר. ואכן, לאורך העשור, צעדי הפיקוח השונים שכללו אימוץ של אמות מידה בין-לאומיות מתקדמות, ונקיטת צעדים מיקרו ומקרו יציבותיים משלימים שהביאו לשיפור איכות ההון הכשיר והיקפו, ביזור תיק האשראי, צמצום החשיפה ללוויים גדולים ולקבוצות לוויים גדולות ודרישה לצבירה של כרית הון אנטי-מחזורית מגזרית בגין החשיפה לשוק הדיור, הביאו לכך שערב משבר הקורונה, היקף ההון של הבנקים ואיכותו, הציבו את הבנקים בנקודת פתיחה טובה מאוד להתמודדות עם משברים בכלל ועם משבר הקורונה בפרט.

עם תחילת משבר הקורונה נרשמו זעזוע בשווקים, שהתבטאו בין היתר בעליה חדה בתשואות האג"ח (איור 13), וירידה במחירי המניות. זעזועים אלו הביאו לשחיקה מהירה בהון הבנקאי הכולל, בעיקר דרך ירידת ערכן של האג"ח הזמינות למכירה. במקביל, האשראי העסקי גדל במהירות לאור ניצול חד של מסגרות האשראי, בעיקר בקרב העסקים הגדולים, מה שהביא לעליה מהירה בנכסי הסיכון במערכת הבנקאית. שתי מגמות אלה, הביאו לכך שכבר בימים הראשונים למשבר נשחקו במהרה יחסי ההון של הבנקים. בתגובה לזעזועים אלה, ומתוך ראייה ארוכת טווח בנוגע להתפתחות המשבר הכלכלי וצורכי האשראי של המשק, קרא הפיקוח על הבנקים למערכת הבנקאית כבר בימים הראשונים של המשבר

לשחוק את כריות ההון, ובהמשך אף החליט להפחית את דרישות ההון הפיקוחיות¹¹, זאת כדי להבטיח שהמערכת הבנקאית תוכל להמשיך ולהעמיד אשראי לציבור ולתמוך בפעילות המשק, על אף הפסדי האשראי שהיא צפויה לספוג. כמו כן, הנחה הפיקוח על הבנקים את ראשי הבנקים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנדים והרכישה העצמית של מניות. הנחייה זו הובילה את הבנקים להצהיר כי אין בכוונתם לחלק דיבידנדים בשנת 2020 לנוכח משבר הקורונה.

במקביל, הפיקוח על הבנקים ביצע בחינה בכלים של מבחן קיצון לתרחישים שונים להתפתחות המשבר הכלכלי, בכדי לבחון את יכולתם של הבנקים בפרט והמערכת הבנקאית ככלל להמשיך להעמיד אשראי לציבור, תוך שמירה על יציבותם ועמידותם. על פי תרחישים אלו עולה כי לא צפוי סיכון ליציבותם של הבנקים הישראליים.

בתוך כך, לאחר שברביע הראשון של השנה נרשמה ירידה יחסית חדה ביחס ההון העצמי רובד 1 בסך המערכת, ברביע השני נרשמה מעט התאוששות ביחס, והוא עומד על 10.9% לעומת 10.6% במרץ, ולעומת 11.2% בסוף שנת 2019 (לוח 11). השיפור ביחס הלימות ההון במהלך הרביע השני של השנה, מקורו הן בגידול קל בהון העצמי רובד 1, והן בקיטון קל בנכסי הסיכון.

סך ההון העצמי במערכת הבנקאית גדל במחצית הראשונה של השנה בכ- 2.9% (במונחים שנתיים), והסתכם בכ-119.9 מיליארד ש"ח. הגידול בהון העצמי מוסיף להיות נמוך ביחס למוצע הגידול בשלוש השנים האחרונות (6.4%), מה שנובע בעיקר מצבירה נמוכה של רווחים (לאור הגידול בהוצאות להפסדי אשראי). ההתאוששות ברביע השני של השנה במחירי האג"ח הביאו לשתי השפעות מנוגדות על ההון העצמי ביחס לרביע הראשון של השנה- מחד, התאוששות זו הביאה לעלייה בשווי ההון של האג"ח הזמין למכירה, ובכך תרמה לחיזוק ההון העצמי, ומנגד, אותה התאוששות הביאה לירידת ריבית ההיוון לצורך חישוב ההתחייבויות לזכויות עובדים, ובכך פעלה להגדלת התחייבויות אלה. עבור רוב הבנקים במערכת, ההשפעה נטו של העלייה במחירי האג"ח תרמה לחיזוק ההון העצמי ברבעון השני¹². לפיכך, סך ההון העצמי רובד 1 במערכת גדל במהלך הרביע השני, והסתכם בכ-121 מיליארד ש"ח (לוח 11). עליה זו הביאה לכך שביחס לסוף שנת 2019, גדל ההון העצמי רובד 1 בכ- 0.6% (במונחים שנתיים), זאת לאחר שברביע הראשון לשנה הצטמצם משמעותית.

האטת הפעילות המשקית ברביע השני של השנה, שהתבטאה בין היתר בקיטון היקף האשראי לציבור (להרחבה ראו פרק האשראי), הביאה לכך שסך נכסי הסיכון של חמש הקבוצות קטנו ברביע זה. עם זאת, סך נכסי הסיכון במערכת הבנקאית גדלו ביחס לסוף שנת 2019 בכ- 5.9% , משום שהירידה ברביע השני הגיעה לאחר עליה חדה בנכסי הסיכון ברביע הראשון של השנה (כ- 13.4%), על רקע הצמיחה המהירה באשראי למגזר העסקים הגדולים.

יחס ההון הכולל רשם גם הוא שיפור ביחס לרביע הראשון של השנה, ומסתכם ב- 14.3% , לעומת 14% ברביע הראשון ולעומת 14.66% בסוף שנת 2019.

מנגד יחס המינוף¹³ הוסיף להישחק גם ברביע השני של השנה, על אף העלייה בהון רובד 1 ברביע האחרון. הסיבה לכך נובעת מעליה חדה בסך החשיפות במערכת (עליה של 15.3% במחצית הראשונה

¹¹ להרחבה, ראו הודעות לתקשורת בנושא הפחתת דרישות ההון ממערכת הבנקאות: (1) הודעה בנושא "הפיקוח על הבנקים מודיע על הפחתת דרישות ההון מהבנקים ומנחה אותם לבחון את חלוקת הדיבידנדים כדי להגדיל את היצע האשראי למשק" מיום ה-29 למרץ 2020 ו-(2) הודעה בנושא "הקלות במתן הלוואות לדיור נוכח משבר הקורונה" מיום ה-21 באפריל 2020.

¹² עבור בנק לאומי, העלייה בהתחייבות לזכויות עובדים הייתה משמעותית במיוחד והביאה אף לקיטון בהון העצמי ביחס לרביע הראשון. עם זאת, בניגוד להון העצמי, ההון העצמי רובד 1 של בנק לאומי גדל במהלך הרביע, זאת הודות להקלה הפיקוחית בדבר אופן חישוב ריבית ההיוון של ההתחייבויות לזכויות עובדים. לפי הקלה זו, ריבית ההיוון לצורך חישוב התחייבויות הבנק לעובדיו, מחושבת על פי ממוצע של תשואות השוק על פני שמונה רבעונים. לכן, ברביע השני, ריבית ההיוון גדלה ביחס לרביע הקודם, ובכך צמצמה את ההתחייבויות לזכויות עובדים.

¹³ מחושב כיחס שבין ההון רובד 1 לסך החשיפות, בהתאם לכללי באזל III.

לשנה – במונחים שנתיים, לעומת גידול שנתי ממוצע של 2.9% בשלוש השנים האחרונות). יחס המינוף מחייב את הבנקים לרתק רמה מזערית של הון כפועל יוצא של היקף פעילותם וללא קשר למאפייני הסיכון שלהם, ובכך, הוא שונה מיחסי ההון מבוססי הסיכון. עם תחילת משבר הקורונה, נרשם גידול חד בפיקדונות הציבור, אשר הביא בצד השימושים לגידול במזומנים ופיקדונות בבנק ישראל. חשיפה זו, אשר אמנם לא הביאה לגידול בנכסי הסיכון (משום שאינה מלווה בסיכון למערכת הבנקאית ולכן היא משוקללת במשקל סיכון של 0%), כן הביאה לאותו גידול משמעותי בסך החשיפה של הבנקים. כך, יחס המינוף הגיע ביוני השנה ל-6.4%, לעומת 6.9% בדצמבר 2019 (לוח 9). עם המשך הירידה ביחס זה, הפיקוח על הבנקאים הודיע על הפחתת דרישות יחס המינוף מהמערכת הבנקאית. בתוך כך, הוחלט כהוראת שעה להפחית את הדרישה לשיעור מזערי של 5.5% בבנקים הגדולים (לעומת 6% כיום) ול-4.5% בבנקים הבינוניים והקטנים (לעומת 5% כיום)¹⁴.

הפעילות המאזנית

המאזן המצרפי של חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות גדל במהלך המחצית הראשונה של השנה בשיעור גבוה במיוחד של כ-17% (במונחים שנתיים¹⁵) והסתכם בכ-1,804 מיליארד ש"ח (לוח 7). הגידול במאזן התרחש על רקע גידול משמעותי בפיקדונות הציבור (כ-21%), כתוצאה ממעבר של כספים משוק ההון לפיקדונות על רקע התנודות בשווקים עקב נגיף הקורונה. התפתחות המאזן כמעט ולא הושפעה מייסוף השקל מול דולר (כ-0.3%), כך שגם בניכוי השפעת שער החליפין גדל המאזן של חמש הקבוצות בכ-16.9%.

בצד הנכסים – במחצית הראשונה של השנה התרחש גידול משמעותי הן בהיקף המזומנים והפיקדונות בבנק ישראל (כ-60%), הן בתיק ני"ע (כ-21%), שהובילו לגידול בנתחם מסך הנכסים לכ-34% לעומת כ-30% בדצמבר 2019. כמו כן, גם האשראי לציבור גדל בתקופה הנסקרת בכ-3.7%. גידול זה בצד הנכסים התאפשר בעקבות הגידול המשמעותי בפיקדונות הציבור בצד המקורות (כ-21%), זאת על רקע הסטה בהיקפים חסרי תקדים בתחילת המשבר של כספים משוק ההון לעבר "חוף מבטחים" כפיקדונות במערכת הבנקאית על רקע אי הוודאות והתנודתיות בשווקים מפרוץ המשבר. הגידול בפיקדונות הציבור התרחש על רקע צמיחה משמעותית בפיקדונות של קמעונאיים ועסקים קטנים (מסביר כ-65% מהגידול). בהסתכלות על השינויים בהיקף הפיקדונות לפי גודלם, הגידול בפיקדונות נובע בעיקר מגידול בפיקדונות בסכומים של עד 10 מיליון ש"ח (מסביר כ-84% מהגידול). מעבר לכך, נמשכה מגמת צבירת ההון במרבית הקבוצות הבנקאיות (כ-3%; הרחבה בחלק העוסק בהון והלימות ההון).

¹⁴ ראו הודעה לעיתונות בנושא מיום ה-1 לנובמבר, 2020.

¹⁵ כל הנתונים בחלק זה מוצגים במונחים שנתיים.

לוח 1

המבנה של מערכת הבנקאות, יוני 2020¹

הנתונים המאזניים						
התקן	המשקל בסך		סך הנכסים	סך פיקדונות הציבור	הון העצמי	
	הבנקאית	האשראי				
	(אחוזים)					
בנק לאומי לישראל	28.7	25.8	517,650,000	289,048,000	416,956,000	36,593,000
בנק הפועלים	27.7	26.8	499,280,000	299,690,000	400,816,000	38,054,000
בנק דיסקונט לישראל	15.6	16.7	282,100,000	186,841,000	222,048,000	19,523,000
בנק מזרחי-טפחות	16.2	19.4	291,560,000	216,538,000	231,784,000	17,470,000
הבנק הבינלאומי הראשון לישראל	8.5	8.1	152,719,000	90,371,000	129,160,000	9,085,000
סה"כ חמש הקבוצות הבנקאיות	96.6	96.7	1,743,309,000	1,082,488,000	1,400,764,000	120,725,000
בנק אגוד לישראל	2.5	2.3	45,712,000	25,236,000	35,607,000	2,532,000
בנק ירושלים	0.8	1.0	15,082,000	11,214,500	11,979,600	977,500
סה"כ שני הבנקים העצמאיים	3.4	3.3	60,794,000	36,450,500	47,586,600	3,509,500
סה"כ מערכת הבנקאות	100	100	1,804,123,880	1,118,943,699	1,448,368,385	124,234,500

⁽¹⁾ הנתונים על חמש הקבוצות הבנקאיות מוצגים על בסיס מאוחד.
המקור: דוחות כספיים לציבור ועיבודי הפיקוח על הבנקים.

טקניקות עקרוניות מדות הרווח וההפסד המאוחד של חמש הקבוצות הנבדאות, יוני 2019 עד יוני 2020
(מיליוני ש"ח, במחזירים שוטפים)

דסקונט		הפועלים		לאומי	
שקטור השיווקי	שקטור השיווקי	שקטור השיווקי	שקטור השיווקי	שקטור השיווקי	שקטור השיווקי
באחזים, יוני-20	באחזים, יוני-20	באחזים, יוני-20	באחזים, יוני-20	באחזים, יוני-20	באחזים, יוני-20
לעומת יוני-19	לעומת יוני-19	לעומת יוני-19	לעומת יוני-19	לעומת יוני-19	לעומת יוני-19
הכנסות ריבית	הכנסות ריבית	הכנסות ריבית	הכנסות ריבית	הכנסות ריבית	הכנסות ריבית
3,533	3,956	5,074	6,555	5,091	6,235
-10.7	7,567	-22.6	11,920	-18.3	11,437
הוצאות ריבית	הוצאות ריבית	הוצאות ריבית	הוצאות ריבית	הוצאות ריבית	הוצאות ריבית
615	940	716	1,812	801	1,649
-34.6	1,674	-60.5	2,601	-51.4	2,596
הכנסות ריבית, נטו	הכנסות ריבית, נטו	הכנסות ריבית, נטו	הכנסות ריבית, נטו	הכנסות ריבית, נטו	הכנסות ריבית, נטו
2,918	5,893	4,358	9,319	4,290	8,841
-3.2	6,900	-8.1	1,276	-6.5	609
הוצאות בבין הפסדי אשראי	הוצאות בבין הפסדי אשראי	הוצאות בבין הפסדי אשראי	הוצאות בבין הפסדי אשראי	הוצאות בבין הפסדי אשראי	הוצאות בבין הפסדי אשראי
1,188	277	1,937	440	1,735	270
328.9	690	340.2	8,043	2,555	8,232
-36.8	5,203	-43.7	3,889	-40.8	5,081
הכנסות שאינן מדיניות	הכנסות שאינן מדיניות	הכנסות שאינן מדיניות	הכנסות שאינן מדיניות	הכנסות שאינן מדיניות	הכנסות שאינן מדיניות
1,730	2,739	2,421	8,043	2,555	4,316
13.0	3,771	15.2	3,889	1,727	2,749
72.4	742	95.7	559	30	1,686
הכנסות מדיניות	הכנסות מדיניות	הכנסות מדיניות	הכנסות מדיניות	הכנסות מדיניות	הכנסות מדיניות
693	402	499	255	998	475
-101.2	123	-137.2	297	-116.0	339
הכנסות מדיניות, נטו	הכנסות מדיניות, נטו	הכנסות מדיניות, נטו	הכנסות מדיניות, נטו	הכנסות מדיניות, נטו	הכנסות מדיניות, נטו
343.4	158	122	225	287	97
-120.1	112	-173.5	-1,260	-131.7	-1,112
-72.8	214	-194	854	-451	1,262
-3.5	1,389	1.3	3,240	2.6	3,225
0.5	6,299	-3.3	8,776	-10.9	7,958
3,114	3,100	3,742	8,776	3,472	7,958
הכנסות מדיניות והאחרות	הכנסות מדיניות והאחרות	הכנסות מדיניות והאחרות	הכנסות מדיניות והאחרות	הכנסות מדיניות והאחרות	הכנסות מדיניות והאחרות
1,618	3,343	1,925	4,108	1,846	4,325
-52.6	2,675	-63.1	3,156	-74.4	5,405
הכנסות מדיניות, נטו	הכנסות מדיניות, נטו	הכנסות מדיניות, נטו	הכנסות מדיניות, נטו	הכנסות מדיניות, נטו	הכנסות מדיניות, נטו
706	932	858	1,681	810	1,830
-51.1	1,743	-70.6	1,475	-76.1	3,575
הכנסות מדיניות, נטו	הכנסות מדיניות, נטו	הכנסות מדיניות, נטו	הכנסות מדיניות, נטו	הכנסות מדיניות, נטו	הכנסות מדיניות, נטו
450	1,702	422	1,799	462	3,522
-52.3	18,875	-80.8	28,304	-77.1	35,538
הכנסות מדיניות, נטו	הכנסות מדיניות, נטו	הכנסות מדיניות, נטו	הכנסות מדיניות, נטו	הכנסות מדיניות, נטו	הכנסות מדיניות, נטו
4.80	11.10	2.30	7.70	2.60	9.80
0.33	0.68	0.13	0.74	0.19	0.76
הכנסות מדיניות, נטו	הכנסות מדיניות, נטו	הכנסות מדיניות, נטו	הכנסות מדיניות, נטו	הכנסות מדיניות, נטו	הכנסות מדיניות, נטו
0.33	0.68	0.13	0.74	0.19	0.76

לוח 2

טעיפים עיקריים מדוח רווחים והפסד המאוזן של חמס הקבוצות הבנקאיות, יוני 2019 עד יוני 2020
 (מיליוני ש"ח, במחירים שוטפים)

מחזורי-טפחות									
חבילאותי					מדרתי-טפחות				
חמס הקבוצות									
שערך השינוי באחוזים, יוני-20 לעומת יוני-19	יוני-20	יוני-19	יוני-19	דצמ-19	שערך השינוי באחוזים, יוני-20 לעומת יוני-19	יוני-20	יוני-19	יוני-19	דצמ-19
-18.3	18,553	22,717	41,720	-12.8	1,429	1,638	3,085	483	-20.9
-52.4	2,999	6,298	9,725	-67.2	111	338	483	51.5	3,426
-5.3	15,554	16,419	31,995	1.4	1,318	1,300	2,602	-3.7	756
374.8	5,797	1,221	3,077	445.8	322	59	138	261.4	1,559
-35.8	9,757	15,198	28,918	-19.7	996	1,241	2,464	-20.9	2,371
-4.5	7,818	8,189	16,227	0.7	754	749	1,520	12.4	5,340
-25.6	1,423	1,913	3,569	-45.5	61	112	225	-4.1	615
-126.5	-236	892	1,024	-300.0	-44	22	71	-151.5	175
251.2	899	256	780	22.2	11	9	12	692.9	364
-150.5	1,615	-3,196	-4,651	-99.2	-2	-250	-419	-191.3	4,976
-121.6	-855	3,953	6,385	-71.0	96	331	561	-172.3	1,966
1.9	6,158	6,045	12,258	8.8	691	635	1,286	5.8	357
-4.7	13,549	14,213	29,625	-7.2	1,254	1,351	2,654	-1.5	58
-9.5	7,381	8,156	15,939	-8.4	752	821	1,601	-3.4	14
-56.1	4,026	9,174	15,520	-22.4	496	639	1,330	-25.5	46
-53.0	1,553	3,303	5,950	-39.1	145	238	478	-25.4	-1,014
-57.9	2,473	5,871	9,570	-12.5	351	401	852	-25.6	1,267
-62.0	2,296	6,044	9,730	-16.7	339	407	865	-26.8	1,535
	17,134				8,370				1,935
	26.80	53.70	45.46		8.10	10.20	10.50		357
	0.27	0.78	0.62		0.46	0.60	0.63		58

1) כולל את הרווחים/הפסדים מהשקעה במניות זמניות למכירה, רווחים ממכירת מניות חברות כלולות, דיבידנדים ורווחים/הפסדים מהתאמות לעשוי חוץ של מניות למסחר.
 2) כולל את הרווחים/הפסדים מהשקעה באג"ח מוזנק לפדיון וזמניות למכירה וההכנסות/הוצאות שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לעשוי חוץ של אג"ח למסחר.
 3) כולל מכשירים נגזרים אשר לא יועדו ליחס נידוד (מכשיר L&M) ומכשירים נגזרים אחרים.
 המוקד: דוחות כספיים לצובר ועובדי הפיקוח על הבנקים.

לוח 2 - המשך

**השפעת הכמות¹ והשפעת המחיר² על הכנסות והוצאות הריבית.
ישראל וח"ל (שינוי לעומת תקופה מקבילה אשתקד)**

חמש קבוצות הבנקאיות, יוני 2019 עד יוני 2020 (מיליוני ש"ח)

יוני 2020											
שינוי נטו			השפעת המחיר				השפעת הכמות				
התרומה	חשיוני נטו	חשיוני נטו	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת
להכנסות	בבד	חשיוני נטו	השפעת	מחיר בבד	מחיר בבד	מחיר בבד	השפעת	מחיר בבד	מחיר בבד	מחיר בבד	מחיר בבד
הריבית נטו	ההתייבויות	בבד הנכסים	ההתייבויות	הנכסים	הנכסים	הנכסים	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת
-1,527	-1,581	-3,108	-2,252	-1,692	-3,944	725	111	836	אשראי/ פיקדונות הציבור בישראל		
-142	-245	-387	-87	-245	-332	-55	0	-55	אשראי/ פיקדונות הציבור בחו"ל		
-1,669	-1,826	-3,495	-2,339	-1,937	-4,276	670	111	781	סך אשראי/ פיקדונות הציבור		
891	-1,452	-561	750	-1,527	-777	141	75	216	נכסים/ התייבויות נשאי ריבית אחרים בישראל		
-175	-23	-198	-187	-15	-202	12	-8	4	נכסים/ התייבויות נשאי ריבית אחרים בחו"ל		
716	-1,475	-759	563	-1,542	-979	153	67	220	סך נכסים/ התייבויות נשאי ריבית אחרים		
-953	-3,301	-4,254	-1,776	-3,479	-5,255	823	178	1,001	סך הכנסות/ הוצאות הריבית		

יוני 2019

דצמבר 2019											
שינוי נטו			השפעת המחיר				השפעת הכמות				
התרומה	חשיוני נטו	חשיוני נטו	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת
להכנסות	בבד	חשיוני נטו	השפעת	מחיר בבד	מחיר בבד	מחיר בבד	השפעת	מחיר בבד	מחיר בבד	מחיר בבד	מחיר בבד
הריבית נטו	ההתייבויות	בבד הנכסים	ההתייבויות	הנכסים	הנכסים	הנכסים	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת
622	911	1,533	-167	770	603	789	141	930	אשראי/ פיקדונות הציבור בישראל		
62	253	315	-56	204	148	118	49	167	אשראי/ פיקדונות הציבור בחו"ל		
684	1,164	1,848	-223	974	751	907	190	1,097	סך אשראי/ פיקדונות הציבור		
408	299	707	489	203	692	-81	96	15	נכסים/ התייבויות נשאי ריבית אחרים בישראל		
140	-27	113	107	-17	90	33	-10	23	נכסים/ התייבויות נשאי ריבית אחרים בחו"ל		
548	272	820	596	186	782	-48	86	38	סך נכסים/ התייבויות נשאי ריבית אחרים		
1,232	1,436	2,668	373	1,160	1,533	859	276	1,135	סך הכנסות/ הוצאות הריבית		

דצמבר 2019

יוני 2020											
שינוי נטו			השפעת המחיר				השפעת הכמות				
התרומה	חשיוני נטו	חשיוני נטו	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת
להכנסות	בבד	חשיוני נטו	השפעת	מחיר בבד	מחיר בבד	מחיר בבד	השפעת	מחיר בבד	מחיר בבד	מחיר בבד	מחיר בבד
הריבית נטו	ההתייבויות	בבד הנכסים	ההתייבויות	הנכסים	הנכסים	הנכסים	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת
-515	502	-13	-1,772	280	-1,492	1,257	222	1,479	אשראי/ פיקדונות הציבור בישראל		
-38	257	219	-112	199	87	74	58	132	אשראי/ פיקדונות הציבור בחו"ל		
-553	759	206	-1,884	479	-1,405	1,331	280	1,611	סך אשראי/ פיקדונות הציבור		
1,454	-652	802	1,462	-727	735	-8	75	67	נכסים/ התייבויות נשאי ריבית אחרים בישראל		
126	-84	42	135	-58	77	-9	-26	-35	נכסים/ התייבויות נשאי ריבית אחרים בחו"ל		
1,580	-736	844	1,597	-785	812	-17	49	32	סך נכסים/ התייבויות נשאי ריבית אחרים		
1,027	23	1,050	-287	-306	-593	1,314	329	1,643	סך הכנסות/ הוצאות הריבית		

1. השפעת הכמות מחושבת כמכפלה של השינוי בותרה המאזנית (תקופה תנוכחית לעומת אשתקד) במחיר בתקופה תנוכחית, מחולקת באלף.
2. השפעת המחיר מחושבת כמכפלה של השינוי במחיר (תקופה תנוכחית לעומת אשתקד) בותרה המאזנית בתקופה מקבילה אשתקד, מחולקת באלף.

המקור: דוחות נכסים לציבור ועיבודי חפיקות על הבנקים

לוח 4

היתרות הממוצעות, שיעורי הכנסות והוצאות הריבית ופער הריבית בין הנכסים וההתחייבויות, חמש הקבוצות הבנקאיות יוני 2019 עד יוני 2020 (מיליוני ש"ח, אחוזים במונחים שנתיים)

יוני 2020							
פער הריבית	ההתחייבויות				הנכסים		
	שיעור ההוצאה	הוצאות המימון	היתרה השנתית הממוצעת (מיליוני ש"ח)		שיעור ההכנסה	הכנסות המימון	היתרה השנתית הממוצעת (מיליוני ש"ח)
2.74	-0.53	-2,393	904,289	פיקדונות הציבור	3.27	16,811	1,037,970
0.32	-0.59	-53	18,169	פיקדונות מבנקים	0.91	123	27,241
-0.07	-0.27	-2	1,479	פיקדונות מבנקים מרכזיים	0.20	242	239,271
0.10	-1.12	-530	94,834	אנ"ח	1.22	1,261	207,004
0.76	-0.74	-21	5,672	התחייבויות אחרות ¹	1.50	116	15,509
1.86	-0.58	-2,999	1,024,443	סך ההתחייבויות נושאות הריבית	2.44	18,553	1,526,995
					2.05	15,554	1,526,995
התשואה נטו על נכסים נושאי ריבית (המרווח הפיננסי) ²							
יוני 2019							
פער הריבית	ההתחייבויות				הנכסים		
	שיעור ההוצאה	הוצאות המימון	היתרה השנתית הממוצעת (מיליוני ש"ח)		שיעור ההכנסה	הכנסות המימון	היתרה השנתית הממוצעת (מיליוני ש"ח)
3.16	-0.99	-4,219	857,528	פיקדונות הציבור	4.15	20,306	988,047
1.06	-0.82	-64	15,626	פיקדונות מבנקים	1.88	207	22,195
-1.52	-2.36	-7	597	פיקדונות מבנקים מרכזיים	0.84	431	189,687
-2.64	-4.39	-1,978	91,160	אנ"ח	1.75	1,728	197,384
0.42	-1.72	-32	3,698	התחייבויות אחרות ¹	2.14	135	12,681
1.95	-1.31	-6,300	968,609	סך ההתחייבויות נושאות הריבית	3.26	22,807	1,409,994
					2.34	16,507	1,409,994
התשואה נטו על נכסים נושאי ריבית (המרווח הפיננסי) ²							
דצמבר 2019							
פער הריבית	ההתחייבויות				הנכסים		
	שיעור ההוצאה	הוצאות המימון	היתרה השנתית הממוצעת (מיליוני ש"ח)		שיעור ההכנסה	הכנסות המימון	היתרה השנתית הממוצעת (מיליוני ש"ח)
2.91	-0.83	-7,131	856,313	פיקדונות הציבור	3.74	37,269	995,541
0.86	-0.78	-123	15,808	פיקדונות מבנקים	1.64	384	23,372
-2.05	-2.47	-10	405	פיקדונות מבנקים מרכזיים	0.42	788	185,769
-1.05	-2.62	-2,408	92,029	אנ"ח	1.57	3,109	198,527
0.50	-1.50	-57	3,795	התחייבויות אחרות ¹	2.00	248	12,401
1.96	-1.00	-9,729	968,350	סך ההתחייבויות נושאות הריבית	2.96	41,798	1,415,610
					2.26	32,069	1,415,610
התשואה נטו על נכסים נושאי ריבית (המרווח הפיננסי) ²							

(1) ההתחייבויות והנכסים האחרים כוללים בין השאר גם אשראי לממשלה ופיקדונות שלה וזירות ערך שהושאלו/ נשאלו בהסכמי מכר חוזר.

(2) המרווח הפיננסי היחסי שבין הכנסות הריבית נטו לבין סך הנכסים נושאי הריבית. המרווח מוצג באחוזים.

הסקרה: דוחות כספיים לציבור ועיבודי הפיקוח על הבנקים.

יזרת האשראי ליצבור, לפי ענפי הסשן, חסש הקבוצות הבנקאיות יוני 2020 ו-2019

יזרת האשראי המאזני (חובות) ²					יזרת סיכון האשראי הכולל ³					
חשבוים באשראי ³ 2020 (אחוזים)	התפלגות האשראי ליצבור		היזרת		חשבוים באשראי ³ 2020 (אחוזים)	התפלגות האשראי ליצבור		היזרת		
	2020	2019	2020	2019		2020	2019	2020	2019	
	(מיליוני ש"ח)					(מיליוני ש"ח)				
3.8	92.2	92.3	998,589	979,761	6.0	90.1	90.2	1,429,343	1,387,714	פעילות לווים בישראל עסקי
4.7	44.2	44.0	478,582	467,551	7.7	49.1	48.7	778,667	749,932	
11.9	8.3	8.0	89,909	84,846	6.4	12.7	12.7	201,206	195,008	
9.7	6.6	6.4	70,906	67,626	9.0	5.2	5.1	82,370	78,822	
-15.7	4.9	5.4	53,243	57,794	9.8	7.3	7.2	115,399	110,013	
5.6	24.4	24.2	264,524	257,285	7.4	23.9	23.8	379,692	366,089	פעילות לווים בחו"ל אנשים פרטיים
3.0	48.0	48.2	520,007	512,210	4.0	41.0	41.5	650,676	637,782	
8.6	35.8	35.0	387,247	371,203	8.7	26.4	26.0	418,067	400,637	
-11.7	12.3	13.3	132,760	141,007	-3.8	14.7	15.4	232,609	237,145	
4.8	7.8	7.7	83,899	81,913	8.1	9.9	9.8	156,768	150,637	
3.9	100.0	100.0	1,082,488	1,061,674	6.2	100.0	100.0	1,586,111	1,538,351	סך הכול

(1) כולל את סיכון האשראי המאזני וסיכון האשראי החוץ-מאזני.
 (2) כולל את האשראי ליצבור, למעט אג"ח ויזרות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
 (3) במונחים שנתיים.
הסקרה: דוחות כספיים ליצבור ועובדי הפיקוח על הבנקים.

העלות ליחידת תפוקה¹ ויחס היעילות² של התאגידים הבנקאיים בישראל, דצמבר 2018 עד יוני 2020
(אחוזים)

הבנק	יחס היעילות				העלות ליחידת תפוקה			
	יוני 2020	יוני 2019	דצמבר 2019	דצמבר 2018	יוני 2020	יוני 2019	דצמבר 2019	דצמבר 2018
לאומי	57.7	53.1	56.8	60.6	1.41	1.68	1.70	1.83
הפועלים	57.2	58.3	66.4	65.1	1.55	1.69	1.90	1.96
דיסקונט	62.2	63.7	65.2	68.2	2.30	2.56	2.52	2.67
מזרחי טפחות	52.6	53.6	54.6	63.6	1.39	1.53	1.50	1.76
הבנילאומי הראשון	60.5	65.9	64.4	68.4	1.71	2.01	1.93	2.09
חמש הקבוצות הבנקאיות	58.0	57.8	61.4	64.4	1.62	1.82	1.88	2.01
אגוד	87.8	77.0	74.8	81.1	1.92	2.07	2.04	2.25
ירושלים	63.2	70.4	70.0	72.4	2.67	2.87	2.97	3.01
סך המערכת הבנקאית	58.6	58.3	61.8	64.9	1.63	1.84	1.89	2.02

(1) היחס בין סך החוצאות התפעוליות והאחרות ליתרת הנכסים הממוצעת (average cost).
 (2) היחס בין סך החוצאות התפעוליות והאחרות לסך ההכנסות מריבית נטו וההכנסות שאין מריבית (cost to income).
 המקור: דוחות כספיים לציבור ועיבודי הפיקוח על הבנקים.

לוח 7

מדדים לאיכות תיק האשראי של חמש הקבוצות הבנקאיות 2015 עד יוני 2020

(אחוזים)							שנה	מדד / בנק
מזרחי	הבינלאומי	חמש הקבוצות	הבנקאיות	טפחות	דיסקונט	הפועלים		
0.12	0.02	0.13	0.15	0.18	0.08	2015	שיעור החוצאה השנתית להפסדי אשראי בסך האשראי המאזני לציבור ¹	
0.09	0.10	0.12	0.33	0.07	-0.05	2016		
0.13	0.15	0.11	0.38	0.07	0.06	2017		
0.21	0.19	0.16	0.32	0.21	0.18	2018		
0.29	0.16	0.18	0.38	0.43	0.21	2019		
1.07	0.71	0.57	1.26	1.29	1.20	יוני 2020		
0.13	0.14	0.09	0.12	0.08	0.20	2015	יחס המחיקות נטו לסך האשראי המאזני לציבור	
0.13	0.09	0.09	0.27	0.19	0.03	2016		
0.19	0.17	0.09	0.39	0.21	0.15	2017		
0.15	0.16	0.11	0.25	0.19	0.09	2018		
0.16	0.09	0.11	0.22	0.12	0.23	2019		
0.24	0.18	0.16	0.24	0.29	0.27	יוני 2020		
1.36	1.12	0.87	1.59	1.58	1.38	2015	שיעורה של יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בסך האשראי המאזני לציבור	
1.29	1.08	0.83	1.50	1.50	1.32	2016		
1.18	1.03	0.81	1.40	1.36	1.18	2017		
1.18	1.02	0.80	1.36	1.31	1.24	2018		
1.24	1.05	0.82	1.38	1.58	1.16	2019		
1.60	1.28	0.96	1.82	2.00	1.60	יוני 2020		
2.95	2.39	1.38	3.54	3.57	3.14	2015	משקל האשראי הבעייתי בסך האשראי המאזני לציבור	
2.67	2.29	1.44	3.55	2.89	2.90	2016		
2.30	1.78	1.39	2.80	2.37	2.71	2017		
2.15	1.89	1.52	2.23	2.30	2.45	2018		
2.33	1.86	1.78	2.56	3.06	1.96	2019		
2.45	1.97	1.80	2.85	3.08	2.18	יוני 2020		
1.92	1.36	1.14	2.60	2.28	1.83	2015	משקל האשראי הפגום והאשראי שאינו פגום בפיגור של 90 יום ומעלה בסך האשראי המאזני לציבור	
1.66	1.02	0.95	2.37	1.84	1.75	2016		
1.36	0.92	1.02	1.68	1.31	1.60	2017		
1.23	0.83	1.23	1.24	1.23	1.34	2018		
1.41	1.08	1.36	1.25	1.80	1.23	2019		
1.41	1.18	1.34	1.37	1.70	1.28	יוני 2020		
70.96	82.57	76.54	61.14	69.19	75.49	2015	היחס בין יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לבין האשראי הפגום והאשראי שאינו פגום בפיגור של 90 יום ומעלה	
77.50	106.14	87.74	63.38	81.56	75.02	2016		
86.75	112.18	79.83	83.21	103.16	74.02	2017		
95.63	122.25	65.16	109.96	106.49	92.17	2018		
88.31	97.08	60.23	110.12	87.90	94.79	2019		
112.85	108.85	72.22	133.16	117.40	125.45	יוני 2020		
5.23	2.37	3.46	9.56	5.74	4.10	2015	היחס בין האשראי הפגום והאשראי שאינו פגום בפיגור של 90 יום ומעלה, נטו, לסך ההון העצמי	
3.39	-0.64	1.51	8.30	2.62	3.67	2016		
1.60	-1.13	2.62	2.65	-0.31	3.36	2017		
0.48	-1.88	5.47	-1.17	-0.61	0.83	2018		
1.47	0.31	6.65	-1.21	1.70	0.51	2019		
-1.63	-1.03	4.60	-4.34	-2.33	-2.57	יוני 2020		

(1) עד דצמבר 2010 נעשה שימוש באשראי לציבור נטו, ומשנת 2011 – באשראי לציבור ברוטו.

(2) במונחים שנתיים.

המקור: דוחות כספיים לציבור ועיבודי הפיקוח על הבנקים.

לוח 8

איכות האשראי¹ לפי מנזרים מהותיים, חמש הקבוצות הבנקאיות,

דצמבר 2013 עד יוני 2020

(אחוזים)

ממד / בנק	שנה	לאומי	הפועלים	דיסקונט	מזרחי	הבינלאומי הראשון	חמש הקבוצות הבנקאיות
אשראי מסחרי							
משקל האשראי המסחרי	2013	58.21	60.97	66.08	25.67	53.31	54.27
	2014	56.63	60.10	65.51	25.28	51.37	53.14
	2015	54.81	59.38	64.57	23.94	49.67	51.76
	2016	55.66	57.88	62.84	23.12	49.24	50.87
	2017	57.70	58.89	61.81	23.55	47.94	51.33
	2018	59.01	56.52	61.94	25.10	47.04	51.27
	2019	60.65	56.86	61.23	24.34	46.81	51.47
	יוני 2020	60.76	56.60	61.75	26.07	46.81	51.67
שיעור החוצאה להפסדי אשראי בסך האשראי המסחרי	2013	0.02	0.41	0.69	0.11	0.12	0.29
	2014	0.06	0.09	0.04	0.22	-0.04	0.07
	2015	-0.08	0.17	0.14	0.39	-0.07	0.09
	2016	-0.39	-0.14	0.28	0.24	0.08	-0.09
	2017	-0.01	-0.21	0.26	0.11	0.15	0.00
	2018	0.15	0.07	0.17	0.33	0.25	0.16
	2019	0.26	0.62	0.31	0.44	0.16	0.39
	יוני 2020	1.54	1.51	1.31	1.46	1.09	1.44
משקל האשראי הפנום מסך האשראי המסחרי	2013	3.91	4.52	4.81	3.22	2.30	4.09
	2014	3.18	3.47	3.36	1.87	1.87	3.11
	2015	2.62	2.76	3.45	1.85	1.86	2.70
	2016	2.37	2.02	3.21	1.46	1.26	2.24
	2017	1.95	1.18	2.19	1.44	1.15	1.64
	2018	1.42	1.25	1.43	1.96	0.92	1.38
	2019	1.28	2.17	1.45	2.25	1.33	1.69
	יוני 2020	1.25	2.04	1.59	2.18	1.40	1.67
היחס בין יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בסך האשראי המסחרי הפנום	2013	52.55	40.71	41.52	46.02	63.54	45.86
	2014	62.06	52.33	52.41	76.60	79.82	57.99
	2015	66.47	69.63	52.26	84.69	73.34	65.79
	2016	63.89	88.97	53.47	107.19	103.09	72.82
	2017	67.63	125.88	68.81	99.68	105.37	86.11
	2018	95.34	122.33	100.20	70.33	133.24	102.47
	2019	100.18	95.43	101.72	66.70	98.55	94.34
	יוני 2020	147.30	125.53	123.70	81.74	119.26	124.12

לוח 8 - המשך

							אשראי לדיור
30.34	24.93	64.39	16.96	21.09	28.51	2013	משקל האשראי לדיור
30.88	26.15	64.63	16.70	21.08	29.58	2014	
31.90	27.30	65.97	16.87	21.60	30.86	2015	
32.43	27.81	66.55	18.03	22.36	29.81	2016	
33.02	28.13	66.02	19.15	24.18	28.75	2017	
34.02	28.56	64.83	19.71	28.41	28.47	2018	
35.08	28.80	65.69	20.31	30.14	29.54	2019	
35.89	29.63	64.94	21.25	31.54	30.04	יוני 2020	
0.17	0.19	0.21	0.15	0.20	0.08	2013	שיעור ההוצאה להפסדי אשראי
0.00	-0.02	0.01	0.09	-0.07	0.03	2014	בסך האשראי לדיור
0.01	0.01	0.01	0.02	0.01	0.02	2015	
0.00	0.01	0.01	0.03	-0.01	-0.01	2016	
0.00	0.00	0.02	0.05	-0.02	-0.02	2017	
0.04	0.02	0.03	0.07	0.04	0.04	2018	
0.03	0.01	0.03	0.07	0.03	0.03	2019	
0.17	0.10	0.08	0.23	0.29	0.16	יוני 2020	
1.44	1.58	1.20	2.17	1.93	1.13	2013	משקל האשראי בפיגור של 90 יום ומעלה
1.15	1.28	0.98	2.06	1.27	1.01	2014	בסך האשראי לדיור
0.98	0.91	0.90	1.48	1.04	0.92	2015	
0.86	0.69	0.74	1.13	0.96	0.91	2016	
0.89	0.68	0.89	0.98	0.91	0.93	2017	
0.93	0.76	0.98	0.94	0.78	1.07	2018	
0.95	0.73	1.09	0.95	0.77	0.98	2019	
0.93	0.83	1.02	0.98	0.75	1.01	יוני 2020	
54.48	55.11	59.76	58.39	40.50	63.36	2013	היחס בין יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
62.07	56.41	66.03	61.76	53.97	66.67	2014	בסך האשראי לדיור בפיגור של 90 יום ומעלה
63.61	65.38	64.23	53.73	61.83	68.13	2015	
66.63	76.67	72.10	57.53	61.72	65.79	2016	
62.66	73.72	58.82	63.12	66.89	62.33	2017	
57.21	64.32	51.52	60.32	67.09	55.57	2018	
54.13	65.05	45.66	58.64	64.36	56.27	2019	
70.11	67.87	54.68	75.26	100.99	68.60	יוני 2020	

לוח 8 - המשך

<u>אשראי פרטי אחר</u>							
15.39	21.76	9.94	16.96	17.93	13.28	2013	מושקל האשראי הפרטי האחר
15.98	22.48	10.09	17.79	18.82	13.79	2014	
16.34	23.03	10.09	18.56	19.01	14.33	2015	
16.70	22.94	10.32	19.13	19.76	14.53	2016	
15.66	23.93	10.44	19.04	16.93	13.55	2017	
14.72	24.40	10.08	18.35	15.07	12.52	2018	
13.45	24.39	9.98	18.46	13.00	9.81	2019	
12.44	23.57	9.00	17.00	11.86	9.19	יוני 2020	
0.32	0.14	0.41	0.06	0.28	0.56	2013	שיועור החוצאה להפסדי אשראי
0.72	0.69	0.62	0.52	0.65	1.01	2014	בסך האשראי הפרטי האחר
0.44	0.23	0.34	0.29	0.33	0.81	2015	
0.78	0.26	0.52	0.76	0.74	1.19	2016	
0.83	0.32	0.65	1.10	1.20	0.52	2017	
0.80	0.30	0.54	1.11	1.06	0.65	2018	
0.57	0.32	0.49	0.92	0.49	0.48	2019	
1.64	0.59	0.86	2.07	2.15	1.82	יוני 2020 ⁴	
1.22	0.80	0.72	0.80	1.83	1.04	2013	מושקל האשראי הפנום והאשראי בפיגור של 90 יום ומעלה ³ מסך האשראי הפרטי האחר
1.02	0.78	0.63	0.63	1.53	0.79	2014	
0.91	0.63	0.61	0.52	1.46	0.62	2015	
0.96	0.69	0.54	0.55	1.54	0.73	2016	
1.14	0.58	0.49	0.57	1.86	1.34	2017	
1.16	0.60	0.51	0.72	1.90	1.31	2018	
1.24	0.79	0.53	0.75	2.23	1.32	2019	
1.36	0.85	0.60	0.78	2.41	1.61	יוני 2020	
109.50	110.74	137.00	202.50	77.95	135.21	2013	היחס בין יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
159.25	172.13	190.43	275.91	112.31	215.30	2014	בסך האשראי הפרטי האחר הפנום והאשראי בפיגור של 90 יום ומעלה ³
161.56	195.28	184.85	299.20	100.64	267.52	2015	
169.99	186.29	205.21	290.00	105.46	280.07	2016	
152.75	223.01	253.76	323.93	105.19	142.77	2017	
159.30	209.68	250.50	272.97	106.11	165.45	2018	
146.26	153.49	240.00	263.49	87.22	172.63	2019	
172.07	164.84	254.70	337.50	108.51	184.11	יוני 2020	

(1) כולל את האשראי בנין פעילות לווים בישראל ובחו"ל.

(2) כולל את האשראי הפנום לכלל האנשים הפרטיים בנין פעילות לווים בחו"ל.

(3) כולל את האשראי הפנום ובפיגור של 90 יום ומעלה לכלל האנשים הפרטיים בנין פעילות לווים בחו"ל.

(4) במונחים שנתיים

המקור: דוחות כספיים לציבור ועיבודי הפיקוח על הבנקים.

מדדי הון מרכזיים של חמש הקבוצות הבנקאיות דצמבר 2016 עד יוני 2020
(אחוזים)

חמש קבוצות הבנקאיות	חבילאותי הראשון	מזרחי ספרות	דיסקונט	הפועלים	לאומי	השנה	יחס הון העצמי רובד 1 ¹
10.7	10.1	10.1	9.8	11.0	11.2	2016	
10.9	10.4	10.2	10.0	11.3	11.4	2017	
10.8	10.5	10.0	10.2	11.2	11.1	2018	
11.2	10.8	10.1	10.3	11.5	11.9	2019	
10.9	10.7	10.0	10.1	11.2	11.5	20-יוני	
6.55	5.52	5.27	6.60	7.25	6.77	2016	יחס המינוף ³
6.70	5.50	5.48	6.81	7.37	6.94	2017	
6.79	5.76	5.42	6.90	7.51	7.05	2018	
6.91	5.81	5.55	6.87	7.61	7.34	2019	
6.42	5.49	5.36	6.44	6.97	6.71	20-יוני	
6.9	5.7	5.8	6.8	7.6	7.1	2016	חייס בין הון העצמי לסך הנכסים המאזנויים
7.1	5.7	6.0	7.3	7.9	7.4	2017	
7.3	6.0	6.0	7.4	8.2	7.7	2018	
7.4	6.1	6.2	7.4	8.2	7.5	2019	
6.9	5.7	6.0	6.9	7.6	7.0	20-יוני	

- (1) במונחי באדל וו. בהתאם להוראות המעבר.
 (2) מחושב כיחס שבין נכסי סיכון האשראי לערך החשיפה לאחר תמורה לאשראי.
 (3) מחושב כיחס שבין הון רובד 1 לסך החשיפות, בהתאם לכללי באדל וו.
 המקור: דוחות כספיים לצבור, דיווחים לפיקוח על הבנקים ועיבודי הפיקוח על הבנקים.

ארצאי ומרווחים לפי מנורי פעילות פיקוחיים, המנור העסקי^{1,2} חמש הקבוצות הבנקאיות, דצמבר 2019, יוני 2020

סה"כ עסקי				יתרת האשראי לסוף תקופת הדיווח				העסקים והעניינים				העסקים הקטנים והזעירים			
שעור השקיעו	2020	2019	דצמבר	שעור השקיעו	פער	2020	2019	שעור השקיעו	2020	2019	דצמבר	שעור השקיעו	2020	2019	דצמבר
(אחוזים)	(מיליוני ש"ח)	(מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	(מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	(מיליוני ש"ח)	(מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	(מיליוני ש"ח)	(מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	(מיליוני ש"ח)	(מיליוני ש"ח)	(מיליוני ש"ח)	(אחוזים)
6.73	164,841	159,472	14.89	5,002	72,169	67,167	(1.16)	29,406	29,578	1.72	63,266	62,727	54,884	54,834	לאומי
1.55	153,547	152,368	(1.77)	-600	67,319	67,919	11.68	31,344	29,615	0.18	54,884	54,834	37,029	36,837	הפועלים
8.44	92,748	88,994	13.41	2,651	42,180	39,529	14.43	13,539	12,628	1.04	37,029	36,837	23,079	21,241	דיסקונט
23.36	48,909	43,794	39.85	3,060	18,417	15,357	6.03	7,413	7,196	17.31	23,079	21,241	17,719	17,264	מזרחי ספרות
2.53	40,590	40,083	(0.71)	-61	17,219	17,280	4.08	5,652	5,539	5.27	17,719	17,264	195,977	192,903	חבילנאוני הראשון
6.57	500,635	484,711	9.70	10,052	217,304	207,252	6.62	87,354	84,556	3.19	195,977	192,903			חמש הקבוצות הבנקאיות

סה"כ עסקי				העסקים הנדולים				המרות מפעילות באשראי				העסקים הבינוניים				העסקים הקטנים והזעירים			
שעור השקיעו	2020	2019	דצמבר	שעור השקיעו	פער	2020	2019	שעור השקיעו	2020	2019	דצמבר	שעור השקיעו	2020	2019	דצמבר	שעור השקיעו	2020	2019	דצמבר
(אחוזים)	(מיליוני ש"ח)	(מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	(מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	(מיליוני ש"ח)	(מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	(מיליוני ש"ח)	(מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	(מיליוני ש"ח)	(מיליוני ש"ח)	(מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	(מיליוני ש"ח)	(מיליוני ש"ח)	(מיליוני ש"ח)	(אחוזים)
(16.26)	2.50	2.98	(18.43)	(0.46)	2.06	2.52	(18.09)	2.12	2.58	(13.27)	3.17	3.66	3.51	4.01	לאומי				
(10.72)	2.78	3.12	(6.44)	(0.14)	2.00	2.14	(8.60)	2.83	3.10	(12.50)	3.69	4.11	3.62	4.11	הפועלים				
(9.14)	3.11	3.42	(5.94)	(0.15)	2.35	2.49	(10.03)	3.26	3.62	(10.02)	4.46	5.03	3.81	4.46	דיסקונט				
(7.86)	3.49	3.79	(2.92)	(0.07)	2.38	2.45	(8.93)	3.47	3.81	(11.45)	4.46	5.03	3.19	3.57	מזרחי ספרות				
(7.92)	2.73	2.96	(8.88)	(0.18)	1.88	2.06	(9.74)	2.88	3.19	(5.35)	3.38	3.57			חבילנאוני הראשון				
(11.59)	2.82	3.19	(10.51)	(0.25)	2.11	2.36	(11.72)	2.66	3.02	(11.33)	3.55	4.00			חמש הקבוצות הבנקאיות				

¹ עסקים זעירים וקטנים - מחזור פעילותם קטן מ-50 מיליוני ש"ח, עסקים בינוניים - מחזור פעילותם נדול מ-50 מיליוני ש"ח וקטן מ-250 מיליוני ש"ח, עסקים גדולים - מחזור פעילותם נדול מ-250 מיליוני ש"ח.

² הנתונים מתייחסים לעפילות בישראל ואינם כוללים את נתונים המוסדיים, מנור תימול הפנסיוני, אחרים והתאמות.

המקור: דוחות מספיים לצבור ועבודת הפיקוח על הנתונים.

לוח 11

תחילתות הוות ויחסי הוות בהמש תקבוצות הנקאית דצמבר 2019 ויוני 2020

תחילתות הנקאיות	חמש תקבוצות הנקאיות		התולאות הראשון		סדרות ספירות		דסקיות		ספוללים		לאומי	
	דצמבר 2019	יוני 2020	דצמבר 2019	יוני 2020	דצמבר 2019	יוני 2020	דצמבר 2019	יוני 2020	דצמבר 2019	יוני 2020	דצמבר 2019	יוני 2020
119,891	118,193	8,712	8,568	17,470	16,805	19,523	19,193	38,054	38,221	36,132	35,406	חנות העצמי ²
121,081	120,712	8,882	8,785	17,033	16,520	19,391	19,009	38,300	38,795	37,475	37,603	חנות העצמי רובד 1 ²
844	1,267	0	0	0	0	356	534	488	733	0	0	חנות העצמי רובד 1 ²
37,468	36,150	2,741	2,345	5,966	6,090	5,296	6,021	9,730	9,707	13,735	11,987	חנות רובד 2 ²
159,393	158,129	11,623	11,130	22,999	22,610	25,043	25,564	48,518	49,235	51,210	49,590	בסס הוות
1,743,309	1,606,999	152,719	141,110	291,560	273,244	282,100	259,823	499,280	463,688	517,650	469,134	סר המאזן
1,017,129	989,755	75,685	73,862	158,555	150,878	173,714	167,372	312,747	309,303	296,428	288,340	סכנו האשראי
18,226	14,060	824	875	1,616	1,791	4,127	2,858	4,769	3,528	6,890	5,008	סכנו השוק
77,929	77,589	6,451	6,512	10,821	10,189	14,514	14,216	23,428	23,556	22,715	23,116	סכנו המפעול
1,113,284	1,081,404	82,960	81,249	170,992	162,858	192,355	184,446	340,944	336,387	326,033	316,464	סר המעסום המעוקללים
10.9	11.2	10.7	10.8	10.0	10.1	10.1	10.3	11.2	11.5	11.5	11.9	יחס הוות העצמי רובד 1
0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.2	0.3	0.1	0.2	0.0	0.0	יחס הוות רובד 1
3.4	3.3	3.3	2.9	3.5	3.7	2.8	3.3	2.9	2.9	4.2	3.8	יחס הוות רובד 2
14.3	14.6	14.0	13.7	13.5	13.9	13.0	13.9	14.2	14.6	15.7	15.7	יחס חלמות הוות הכולל
48.9	48.9	9.3	9.3	9.8	9.8	9.2	9.2	10.3	10.3	10.3	10.3	יחס הוות העצמי רובד 1 ממערורי חדרש ²
66.4	66.4	12.8	12.8	13.3	13.3	12.7	12.7	13.8	13.8	13.8	13.8	יחס הוות הכולל ממערורי חדרש ²

1) חמאקיום הנקאיתס מקצים חון בהתאם לכלל באול ווו על פי חודאות המעבר.
2) כולל חמיות של בעלי מיות חיצונים, על פי מאזני תקבוצות.
3) לאחר ניסויים.
חמקור: דוחות כספיים לצביור, דיווחים לסוקוח על הנקום ועובדי חסוקות על הנקום.

לוח 12

המאזן של סך מטרות הבנקאות הישראלית, דצמבר 2018 עד יוני 2020

התפלגות	שיעור השינוי בשנת החודשים הראשונים של 2020		שיעור השינוי ב-12 החודשים האחרונים		במחזירים שוטפים		
	20-יוני	19-דצמ	20-יוני	19-דצמ	19-יוני	18-דצמ	
(אחוזים)	(אחוזים)	(אחוזים)	(אחוזים)	(מיליוני ש"ח)			
20.9	17.4	59.9	39.4	376,332	289,543	269,897	277,653
13.0	12.7	21.4	10.0	234,759	212,038	213,400	199,412
0.2	0.2	101.7	-15.0	3,926	2,603	4,620	4,196
62.0	66.0	3.7	4.2	1,118,939	1,098,524	1,073,417	1,056,290
1.0	0.8	61.8	41.2	17,723	13,540	12,554	12,441
61.0	65.2	3.0	3.8	1,101,216	1,084,985	1,060,863	1,043,849
0.5	0.5	26.8	17.1	8,988	7,925	7,678	7,876
0.1	0.2	-65.0	-26.2	1,765	2,614	2,382	16,616
0.6	0.7	-2.4	2.9	11,551	11,694	11,229	11,552
0.0	0.0	-1.6	4.1	511	515	491	503
2.1	1.9	49.4	35.4	38,473	30,856	28,424	32,300
1.5	1.3	53.3	24.6	26,582	20,992	21,334	20,527
100.0	100.0	16.9	11.3	1,804,103	1,663,764	1,620,329	1,614,483
80.3	78.8	21.1	13.2	1,448,351	1,310,331	1,279,489	1,263,523
1.2	1.1	25.9	29.6	20,782	18,400	16,040	20,305
0.1	0.1	-18.8	-2.5	1,417	1,563	1,453	2,248
0.1	0.0	154.7	-3.0	1,463	825	1,509	1,667
5.3	6.3	-14.8	-3.2	96,323	104,025	99,473	100,436
2.3	2.0	55.9	40.1	42,222	33,002	30,128	30,466
3.8	4.4	-10.1	0.5	69,312	73,002	68,992	76,548
93.1	92.6	18.0	12.2	1,679,869	1,541,148	1,497,084	1,495,193
0.1	0.1	4.6	5.5	2,200	2,151	2,085	2,515
6.8	7.2	2.6	0.7	122,035	120,466	121,160	116,775
6.9	7.4	2.6	0.8	124,235	122,617	123,245	119,290
100.0	100.0	16.9	11.3	1,804,103	1,663,764	1,620,329	1,614,483

נכסים
מזומנים ופקידונות בבנקים
ניירות ערך
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במטרת הסכמי מכר חוזר

אשראי לציבור
הפרשה להספדו אשראי
אשראי לציבור, נטו
אשראי לממשלה

השקעות בחברות כלולות ובחברות מסופות
בינע"מ וצ"ד
נכסים בלתי מוחזשים ומוחזשים
נכסים בנין מכשירים נגזרים
נכסים אחרים

סך הנכסים

התחייבויות והון
פיקדונות הציבור
פיקדונות מבנקים
פיקדונות הממשלה
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במטרת הסכמי מכר חוזר
אניות חוב וכתבי התחייבויות נדרים
התחייבויות בנין מכשירים נגזרים
התחייבויות אחרות

סך ההתחייבויות
נכונות שאין מקנות שליטה
החון העצמי המיוחס לבעלי חמנות של התאגיד הבנקאי
סך החון העצמי

סך ההתחייבויות והון

1 על בסיס מאוזן - כולל את חמש הקבוצות הבנקאיות (לאומי, הפועלים, דיסקנט, הבינלאומי הראשון ומדורח-טפחות) ואת שלושות הבנקים העצמאיים (אגור, רשלים ודקסיה).

המקור: דוחות נכסיים לציבור ועיבודי הפיקוח על הבנקים.

תיבה 1 – צעדי הפיקוח במשבר הקורונה (חודשי מאי-אוקטובר)

הארכת המתווה לדחיית תשלומי הלוואות

בחודש מאי 2020 הודיע הפיקוח על הבנקים על מתווה מקיף שאומץ על ידי המערכת הבנקאית לדחיית תשלומי הלוואות, כסיוע ללקוחות הבנקים בהתמודדות עם השלכות משבר הקורונה.

במטרה להמשיך ולסייע ללקוחות בהתמודדות עם הקשיים התזרימיים בעקבות השלכות המשבר, תוך ניהול סיכונים מושכל ואחראי, הודיע הפיקוח על הבנקים בחודש יולי 2020 על הארכת המתווה והרחבתו.

החלטת ממשלת ישראל בחודש ספטמבר 2020 להטיל סגר נוסף במטרה להתמודד עם מגפת הקורונה, מובילה להשלכות שונות על לקוחות המערכת הבנקאית. על מנת לסייע ללקוחות להתמודד עם השלכות הסגר הכלולות, בין היתר, ירידה בהכנסות, פגיעה בתעסוקה וקושי בהחזר הלוואות, הודיע הפיקוח על הבנקים, בחודש ספטמבר 2020, על הרחבה נוספת של המתווה. פירוט המתווה מופיע בנספח.

כמו כן, בכדי להרחיב את הסיוע גם ללקוחות המערכת הפיננסית, גובש מתווה וולונטרי לדחיית תשלומי הלוואות, שאומץ על ידי כל חברות כרטיסי האשראי. פירוט המתווה מופיע בנספח.

המתווים שגובשו מציגים את תנאי המינימום בדחיית תשלומי ההלוואות וכל בנק/חברת כרטיסי אשראי רשאים להרחיבם לטובת לקוחותיהם ולבקשתם.

המתווים נועדו לתת מרווח נשימה ללקוחות שנקלעו לקשיים תזרימיים בעקבות הימשכות המשבר והשלכותיו, אולם, יש לזכור, כי דחיית תשלומים טומנת בחובה עלויות. לכן, טרם קבלת החלטה על דחיית תשלומים, חשוב לבחון את השלכות הדחייה, לרבות המחיר הכלכלי שלה: שיעור הריבית, סכום החיוב החודשי לחיוב לאחר הדחייה וכו', ולממש חלופה זאת רק לאחר בחינת נחיצותה ועלותה.

דחיית התשלומים לא תתאפשר לתקופה בלתי מוגבלת, ולכן על הלקוחות, להיערך ליום שאחרי דחיית ההלוואות על מנת להגיע להסדרי תשלום ההלוואות ופירעון החובות.

לצד זה, הפיקוח חזר והדגיש בפני המערכת הבנקאית, כי יש לפעול ברגישות כלפי הלקוחות ולהימנע, ככל הניתן, מנקיטת הליכים משפטיים מול הלקוחות בתקופה מאתגרת זו. יש להמשיך לנסות להגיע עם הלקוח להסדרי תשלום בראייה צופה פני עתיד, בהתאם לנסיבות של כל לקוח, על מנת לאפשר להם לעמוד בהשלכות התמשכות המשבר.

המתווה המורחב לדחיית תשלומי הלוואות על ידי המערכת הבנקאית

קבוצת לקוחות	תקופת הדחייה	מועד אחרון לבקשה לדחייה	אופן פריסת התשלומים	שיעור ריבית מקסימלי	גביית עמלה
משכנתאות	לקוחות המשלמים את ההלוואה כסדרה, לרבות לקוחות שבהלוואותיהם היו פיגורים בחודשיים שקדמו למועד הגשת הבקשה	לקוחות שכבר דחו את תשלומי המשכנתא לתקופה של עד 6 חודשים, יוכלו לקבל דחייה נוספת עד לתאריך 31.12.2020	פריסה על יתרת תקופת ההלוואה ***		
אשראי צרכני - עד 100,000 ₪ **	בהתייחס לבקשת דחייה נוספת: לווה ללא פיגורים בהלוואה, נכון לתאריך 28.2.2020	לקוחות שכבר דחו את התשלומים לתקופה של עד 6 חודשים, יוכלו לקבל דחייה נוספת עד 31.12.2020, ובלבד שלא היו פיגורים בהלוואה נכון לתאריך 28.2.2020	הוספת התשלומים בסוף תקופת ההלוואה ***	הריבית הנקובה בהסכם ההלוואה המקורי	הדחייה תבוצע ללא חיוב בעמלה
אשראי עסקי	עסק עד מחזור פעילות שנתי של 25 מיליון ₪, אשר נפגע כתוצאה מהמשבר.	לקוחות שטרם דחו את התשלומים, ומעוניינים עכשיו בדחייתם, יוכלו לקבל דחייה של עד 6 חודשים. האמור יחול גם על לקוחות שבהלוואותיהם היו פיגורים בחודשיים שקדמו למועד הגשת הבקשה.	הוספת התשלומים בסוף תקופת ההלוואה ***		
	ההלוואות נפרעו בצורה סדירה עד ל- 28.2.2020 במהלך שנה שקדמה למועד זה, וצפוי כי הוא יצלח את המשבר ויוכל לעמוד בהחזר ההלוואה לאחר המשבר.	עד 6 חודשים, בהתאם לשיקול דעת הבנק.			

הבהרות:

* לא כולל לווה שנמצא בהליך משפטי.

** לא כולל הלוואות בשת"פ מסחרי עם צד שלישי.

*** אופן פריסת הלוואה היא בכפוף למגבלות טכניות הנובעות ממערך המחשוב של הבנק. במידת

הצורך יוצעו פתרונות חליפיים למנגנון הפריסה.

**** שיעור הריבית - התשלומים הנדחים יישאו ריבית שלא תעלה על שיעור הריבית בחוזה הלוואה.

חשוב להדגיש כי דחיית תשלום הלוואה כמוה כנטילת הלוואה חדשה, בגובה הסכום הנדחה.

נתוני הדחיות שבוצעו בחודשים מרץ-אוקטובר 2020 במערכת הבנקאות בישראל

<u>נתונים על דחיות תשלומי אשראי בנקאי החל מ - 1.3.2020 ועד ל - 23.10.2020</u>					
סך הכל	עסקי מסחרי	עסקים קטנים	דיור	צרכני	
820,894	8,373	172,743	180,925	458,853	מס' הלוואות בהן נדחו תשלומים
10,376	1,950	3,448	3,072	1,904	סכום הדחייה (מיליוני ש"ח)
16.2%	6.7%	21.5%	*25.3%	11.6%	שיעור כולל מתיק האשראי

* שיעור האשראי לדיוור, הנמצא נכון לאוגוסט 2020 בסטטוס של דחיית תשלומים, מהווה כ-12%

מתיק האשראי לדיוור.

המתווה לדחיית תשלומי הלוואות על ידי חברות כרטיסי האשראי

קבוצת לקוחות	תקופת הדחייה	מועד אחרון לבקשה לדחייה	אופן פריסת התשלומים	שיעור ריבית מקסימלי	גביית עמלה
אשראי צרכני עד 100,000 ₪ *	לקוחות המשלמים את ההלוואה כסדרה. הדחייה תהיה של רכיב הקרן, ללא שיקול דעת החברה. החברה רשאית לאפשר גם דחייה של הריבית בנוסף לדחיית הקרן.	31.12.20	הוספת התשלומים בסוף תקופת ההלוואה**	הריבית הנקובה בהסכם ההלוואה המקורי	הדחייה תבוצע ללא חיוב בעמלה
	עסק עם מחזור פעילות שנתי של עד 25 מיליון ₪, אשר נפגע כתוצאה מהמשבר. ההלוואה נפרעה בצורה סדירה, וצפוי כי העסק יצליח את המשבר ויוכל לעמוד בהחזר ההלוואה לאחר המשבר.				
אשראי עסקי	עד 3 חודשים, בהתאם לשיקול דעת החברה.				

הבהרות:

* לא כולל הלוואות בשת"פ מסחרי עם צד שלישי.

** אופן פריסת ההלוואה בכפוף למגבלות טכניות הנובעות ממערך המחשוב של החברה. במידת הצורך יוצעו פתרונות חליפיים למנגנון הפריסה.

צו פיקוח על עמלות

במטרה להקל על הלקוחות בהתמודדות עם משבר הקורונה ולעודד את הלקוחות להימנע מלהגיע לסניפים בתקופת המשבר ולבצע פעילויות בנקאיות מרחוק, פרסם הפיקוח על הבנקים צו פיקוח, המוזילה את העמלות הבאות: דמי כרטיס חיוב מיידי, מכתב התראה של עורך דין ופעולה על ידי פקיד במוקד טלפוני. הצו יהיה בתוקף למשך 6 חודשים ממועד פרסומו כצו סופי.

דמי כרטיס חיוב מיידי – פטור מלא מהעמלה

כרטיס חיוב מיידי ("דביט") הוא אמצעי תשלום בסיסי שבו החיוב יורד באופן מיידי מהחשבון. הכרטיס מאפשר, בין היתר, למקבלי קצבאות למשוך כסף ממכשיר אוטומטי מבלי לעמוד בתור לפקיד, וכך להקטין את מספר הביקורים בסניפי הבנקים. נכון להיום, העמלה החודשית למחזיקי כרטיס דביט היא

כ-8.5 ש' לחודש. במטרה לעודד את הגברת תפוצת הכרטיסים הללו והשימוש בהם במיוחד בתקופת המשבר, החליט הפיקוח להעניק פטור מעמלת דמי השימוש בכרטיס למשך תקופת הצו.

פעולה על ידי פקיד במוקד טלפוני - סכום העמלה המירבי יהיה 2.5 ש' לפעולה

פעולה על ידי פקיד בחשבון עו"ש המבוצעת באמצעות מוקד טלפוני מאויש נחשבת כפעולה שבוצעה על ידי פקיד, ובהתאם נגבה בגינה תעריף עמלת פעולה על ידי פקיד, העומד על כ-6 ש' בממוצע, בהשוואה לסכום של כ-1.5 ש' הנגבה בגין פעולות המבוצעות באמצעים ישירים. על מנת לעודד את הלקוחות להימנע מלהגיע לסניפים בתקופת משבר הקורונה ולעשות שימוש במוקדים הטלפוניים, החליט הפיקוח שהסכום המרבי בו ניתן יהיה לחייב לקוח בגין שירות במוקד הטלפוני בתקופת הצו יעמוד על 2.5 ש'.

מכתב התראה של עורך דין - סכום העמלה המירבי יהיה 50 ש' למכתב

כאשר לקוח לא משלם חוב במועדו ומוצו כל ניסיונות הגבייה הפנימיים של התאגיד הבנקאי, הבנק שולח ללקוח מכתב התראה מעו"ד במטרה להתריע בפניו על יתרת חובו בטרם התאגיד הבנקאי מעביר את הטיפול בחוב לערכאות משפטיות, וכדי לאפשר לו לפעול להסדרת החוב מבעוד מועד ובכך להימנע מפתיחת הליכים משפטיים הכרוכים בעלויות גבוהות ומהידרדרות נוספת במצבו. העמלה בגין משלוח המכתב נעה בין 147 ש' ל-200 ש'. על מנת להקל על לקוחות שחלה הידרדרות במצבם, החליט הפיקוח להפחית את הסכום המשולם בגין המכתב לסכום מירבי של 50 ש' למשך תקופת הצו.

מכתב המפקח למערכת הבנקאית בנושא לקוחות שנקלעו לקשיים בשל משבר הקורונה

לנוכח שיעור האבטלה הגבוה והפגיעה בפעילות העסקית, משקי בית ועסקים רבים ממשיכים להיות מושפעים מהשלכותיו של משבר הקורונה. על רקע זה פנה המפקח על הבנקים במכתב למערכת הבנקאית בו הוא מבחיר להם כיצד עליהם לפעול במטרה לסייע ללקוחות שנקלעו לקשיים בעקבות המשבר.

מכתב המפקח מדגיש, כי בהתאם להוראות הפיקוח הקיימות, במקרה בו לקוח נקלע לקשיים כלכליים ומתקשה לעמוד בהתחייבויותיו כלפי התאגיד הבנקאי, על התאגיד הבנקאי לנסות ולמצות, ככל הניתן, דרכים שונות לגביית החוב על כלל מרכיביו בטרם פניה לערכאות משפטיות, זאת, תוך שמירה על הוגנות ושקיפות לאורך כל הליכי גביית החובות.

האמור נכון ביתר שאת בתקופת משבר הקורונה, ועל כן התאגידים הבנקאים נדרשים להמשיך ולפעול כך אף בעצימות גבוהה יותר בהשוואה לימי שגרה, במטרה לזהות קשיים ולסייע ללקוחותיהם לצלוח את התקופה המאתגרת בה הם נמצאים, בשלב מוקדם ככל האפשר, במטרה לסייע ככל שניתן במניעת תפיחת החובות והידרדרות עתידית במצבם.

הפחתת דרישות יחס המינוף מהמערכת הבנקאית על מנת לאפשר את התמיכה בפעילות הכלכלית

לנוכח התמשכות משבר הקורונה, והמשך ההתמודדות של משקי הבית והעסקים עם הקשיים התזרימיים בעקבות השלכות המשבר, עלה הצורך להבטיח כי הדרישה מהמערכת הבנקאית לעמוד

ביחס מינוף מזערי¹⁶, המותאמת לימי שגרה, לא תהווה חסם להעמדת אשראי בתקופת המשבר. בשל כך, הוחלט כהוראת שעה להפחית את הדרישה לשיעור מזערי של 5.5% בבנקים הגדולים (לעומת 6% כיום) ול-4.5% בבנקים הבינוניים והקטנים (לעומת 5% כיום).

¹⁶ מחושב כיחס שבין ההון רובד 1 לסך החשיפות, בהתאם לכללי באזל III.

תיבה 2- בחינת חוסן המערכת הבנקאית על סמך כלים סטטיסטיים לניתוח מבחני קיצון.

בהתבסס על תרחישי התחזית המקרו-כלכלית של חטיבת המחקר, מאי 2020

- על רקע התפתחות משבר הקורונה, והשלכותיו על הפעילות הכלכלית ככלל ועל המערכת הבנקאית בפרט, ביצע הפיקוח על הבנקים במאי 2020 בחינה בהתבסס על כלי ניתוח של מבחני הקיצון המקרו-כלכליים בה נבחנו שני התרחישים האפשריים להתפתחות המשבר, בהתאם לתחזיות המאקרו כלכליות שפורסמו על ידי חטיבת המחקר בבנק ישראל במאי השנה.
- מטרת המבחן היו איתור מוקדם של מוקדי סיכון במערכת הבנקאית על רקע המשבר ובחינת יכולת המערכת הבנקאית להמשיך ולתמוך בצרכי המשק על ידי העמדת אשראי. כמו כן, מבחן זה היווה כלי מסייע לקבלת החלטות בדבר הצעדים הנדרשים בראי המערכת הבנקאית לשם תמיכה ושיקום המשק.
- בשונה מתרחישים קודמים, בבסיס תרחיש זה, הונחה צמיחה בשיעור שלא יפחת מ-2.5% בהיקף האשראי, זאת במטרה לבחון את יכולת המערכת הבנקאית להוסיף ולתמוך במשק במהלך המשבר.
- תוצאות המבחן מראות שגם בהתממשות תרחיש השליטה הנמוכה בתחלואה, הכולל התפרצות מחודשת של הנגיף ברביע האחרון של 2020 והשבתה חוזרת של המשק, המערכת הבנקאית צפויה להמשיך ולשמור על חוסנה ויציבותה. יחס הלימות ההון של הבנקים אינו צפוי לרדת מתחת לרמת המינימום הנדרשת בתרחיש הקיצון, זאת על אף ההפסדים הגבוהים שצפויה המערכת הבנקאית לספוג, בין היתר על רקע עליית הפסדי האשראי.
- עיקר ההפסדים הצפויים בתרחיש השליטה הנמוכה הם בתיק האשראי, על רקע הפגיעה בעסקים והאבטלה הגואה נוכח סגירת המשק בשנית. בפרט, תיק האשראי הצרכני צפוי לספוג את ההפסדים הגבוהים ביותר במהלך התרחיש.
- הפיקוח על הבנקים יוסיף לעקוב אחר ההתפתחויות הכלכליות הנגזרות מהתמודדות עם נגיף הקורונה בפרט וסיכונים נוספים ככלל, ויפעל על מנת לשמור על יציבות המערכת הבנקאית, תוך המשך תמיכתה במשק.

א. דברים כלליים

בימי שגרה, הפיקוח על הבנקים מקיים מידי שנה (החל משנת 2012), מבחן קיצון מקרו- כלכלי למערכת הבנקאית המבוסס על תרחיש אחיד. מטרת התהליך לתרום להבנת מוקדי הסיכון שהמערכת הבנקאית וכל אחד מהבנקים חשופים להם, ובכך הוא מסייע להערכת חוסנה ועמידותה של המערכת ולהבטחת קיומה של רמת הון מספקת נוכח הסיכון הנשקף ממוקדים אלו. כן מאפשר המבחן לבדוק את תהליכי ניהול הסיכונים של התאגידים הבנקאיים, איתור איזורי פגיעות ואת יכולתם לאמוד את הסיכונים המאיימים עליהם במצב קיצון. במסגרת זו התאגידים הבנקאיים אומדים באמצעות מגוון של מודלים ושיטות מקובלות¹⁷, את תוצאותיו של התרחיש שנבנה על ידי חטיבת המחקר בבנק ישראל, ובמקביל גם הפיקוח על הבנקים בוחן את ההשפעות הצפויות של התרחיש על כל אחד מהבנקים ועל המערכת הבנקאית בכללותה בשיטה אחידה. ביצוע מבחני קיצון אלה לאורך השנים תרמו לחיזוק ההון במערכת בנקאית והתאמתו לפרופיל הסיכון של הבנקים ושל המשק המקומי, וכן סייעו לשיפור ניהול הסיכונים במערכת הבנקאית.

בחודש מאי השנה, על רקע התפתחות אירוע נגיף הקורונה, והשלכותיו על הפעילות הכלכלית ככלל ועל המערכת הפיננסית בפרט, החליט הפיקוח על הבנקים לבחון את השלכות שני התרחישים האפשריים להתפתחות המשבר כפי שהציגה חטיבת המחקר בתחזית המקרו-כלכלית שפורסמה בחודש מאי השנה. הבחינה התבצעה באמצעות הכלים המשמשים את הפיקוח לקיום מבחני הקיצון המקרו-כלכליים למערכת הבנקאית, וזאת בהינתן שני תרחישים אפשריים להתפתחות המשבר – תרחיש בסיס ותרחיש של שליטה נמוכה יותר בתחלואה. לבחינה זו היו כמה מטרות ובהן, איתור

¹⁷ התאגידים הבנקאיים הנבדקים במבחן הקיצון הם לאומי, הפועלים, דיסקונט, מזרחי-טפחות, הבינלאומי, אגוד וירושלים.

מוקדם של מוקדי סיכון במערכת הבנקאית על רקע המשבר ובחינת מסוגלות המערכת הבנקאית להמשיך ולתמוך במשק על ידי העמדת אשראי. כמו כן, זה היווה כלי מסייע לקבלת החלטות בדבר הצעדים הנדרשים בראי המערכת הבנקאית לשם תמיכה ושיקום המשק.

התוצאות מלמדות שהתממשות תרחיש השליטה הנמוכה, הכולל התפרצות מחודשת של הנגיף ברביע האחרון של 2020 והשבתה חוזרת של המשק, תשפיע משמעותית על המערכת הבנקאית. **עם זאת, המערכת הבנקאית צפויה להמשיך ולשמור על חוסנה ויציבותה, ויחס הלימות ההון של אף אחד מהבנקים אינו צפוי לרדת מתחת לרמת המינימום שהפיקוח דורש בתרחיש הקיצון – יחס הון עצמי רובד 1 בגובה 6.5%, זאת על אף ההפסדים הגבוהים שצפויה המערכת הבנקאית לספוג, בין היתר על רקע עליית הפסדי האשראי.**

כאמור, בהתאם לתחזיות שפורסמו בחודש מאי, עמדו ביסוד המבחן שני תרחישים – תרחיש בסיס ותרחיש של שליטה נמוכה בתחלואה (איור 1), כאשר התרחיש השני כלל התפרצות מחודשת של הנגיף ברביע האחרון של 2020, שמביא להשבתת המשק בשנית, אך השפעתו הכלכלית הינה בעוצמה פחותה. התרחיש כלל התכווצות נוספת של התוצר, לצד עליה באבטלה ופגיעה במחירי הדיור, לצד זעזוע בשוק ההון. חשוב להדגיש, שסיפור התרחיש מתבסס על הערכות ומודלים, ואינו מהווה תחזית. נקודת הפתיחה לתרחיש היא דצמבר 2019, ואופק התרחיש הוא 3 שנים, **עד סוף 2022**, כאשר נעשה שימוש בנתוני האמת שדיווחה המערכת הבנקאית למרץ 2020.

ב. ההנחות

הפיקוח על הבנקים ערך את הבחינה בהתבסס על הנחות שונות, במטרה לבדוק את השפעת התרחיש על כל אחד מהבנקים וללמוד על מוקדי הסיכון שכל בנק חשוף להם. בשונה מתרחישים קודמים, **בבסיס תרחיש זה, הונחה צמיחה שנתית של לפחות 2.5% בהיקף האשראי, זאת במטרה לבחון את יכולת המערכת הבנקאית להוסיף ולתמוך במשק במהלך המשבר.** נוכח צמיחת האשראי, הונח גידול בנכסים שיאפשרו את צמיחת האשראי, ובעיקרן, כי מלוא צמיחת האשראי תמומן על ידי גיוס פיקדונות מהציבור. בנוסף, בדומה לשנים קודמות, הונח כי אין שינוי ביתרת ובתמהיל תיק נ"ע, אין גיוס הון נוסף ואין מביאים בחשבון פעולות הנהלה כתגובה להתפתחות המשבר במטרה להקטין את הפגיעה.

התוצאות משקפות את ההשפעה הישירה של התרחיש על ההון, הרווחיות, תיק האשראי ותיק ניירות הערך. בחינה זו אינה בודקת את האפשרות של פגיעה בנזילות הבנקים והיזונים חוזרים כגון בשל פגיעה באמון המשקיעים.

ג. הממצאים

השבתה חוזרת של המשק, ובפרט הזעזועים המקרו כלכליים הנלווים לו, צפויים להשפיע באופן משמעותי על המערכת הבנקאית, אך לא לסכן את יציבותה. השבתת המשק, המתבטאת בהגבלות שונות על שוק העבודה, מביאה לפי התרחיש לעליה בהיקף המובטלים, ולפגיעה בפעילותם של העסקים. זעזוע זה עלול להקשות על חלקים מהציבור לעמוד בהתחייבויות, ולכן, צפויים להביא להפסדים משמעותיים של הבנקים בתיק האשראי. הזעזועים מקבלים ביטוי גם בעלית תשואות האג"ח וירידה במחירי המניות, שמביאים לפגיעה בהכנסות בתיק ניירות הערך של הבנקים. לצד ההשלכות על רווחי הבנקים ושחיקת ההון הבנקאי לאורך התרחיש, צמיחת האשראי במשק מגדילה את נכסי הסיכון

של המערכת הבנקאית, ולכן, פועלת לשחיקה נוספת ביחסי ההון. עם זאת, לצמיחת האשראי ישנה גם השפעה ממתנת על הפגיעה בבנקים, שכן היא מביאה לעליה בהכנסות הריבית במערכת.

נמצא כי על אף הפגיעה המשמעותית כל הבנקים שמרו לאורך כל התרחיש על יחס הון עצמי רובד 1 מעל לסף שדורש הפיקוח על הבנקים בתרחיש קיצון (6.5%). תוצאה זו מדגישה את **חשיבות תהליך חיזוק ההון** (עלייה של כ-3 נקודות אחוז ביחס ההון העצמי רובד 1 לאורך העשור האחרון) **שהוביל הפיקוח על הבנקים בשנים האחרונות**. זאת לצד שורה של צעדים נוספים שנקט הפיקוח, אשר הובילו לניהול סיכונים שמרני יותר בבנקים – בהם ירידה משמעותית בחשיפה של הבנקים לקבוצות לוויים גדולות, צמצום החשיפה לאשראי למטרת רכישת אמצעי שליטה ואשראי ממונף, שיפור במאפייני תיק האשראי לדירור ושיפור ביצועי המערכת הבנקאית, כתוצאה מצעדי התייעלות וקיצוץ בהוצאות. יחס ההון העצמי רובד 1 הממוצע במערכת עלול לרדת בתרחיש הפסימי משיעור של כ-11.1% בשנת 2019 לכ-10.2% בשנת 2022¹⁸ (איור 2). אף שיחס ההון בכלל המערכת לא נפגע משמעותית במהלך התרחיש, ניכרת שונות גבוהה מאוד בין הבנקים בהיקף הפגיעה: הבנק שספג את הפגיעה המקסימלית ירד ליחס הון של 7.8% (איור 2).

עולה כי במהלך תקופת הבחינה, רווחיות הבנקים צפויה לספוג פגיעה משמעותית, כאשר **כל הבנקים חווים לפחות רבעון אחד הפסדי לאורך התרחיש, ובממוצע, המערכת הבנקאית צפויה לרשום הפסדים לאורך שנה שלמה**. התשוואה להון (ROE) הממוצעת במערכת צפויה לרדת משיעור של כ-8.3% בתחילת התרחיש לתשוואה שלילית של -2.75% בשיא המשבר (רבעון ראשון של שנת 2021; איור 3).

עיקר ההפסדים הצפויים בתרחיש הם בתיק האשראי. הפגיעה בעסקים והאבטלה הגואה, מקשות על משקי הבית והמגזר העסקי לעמוד בהתחייבויותיהם, ובכך גורמות לבנקים הפסדים משמעותיים בתיק האשראי, ופגיעה מהותית בהון.

האשראי הצרכני מגיע לשיעורי ההפסד הגבוהים ביותר בתרחיש (שיעור הפסד שנתי ממוצע בשיעור של כ-2.1%¹⁹), הנובעים בעיקר מהעלייה החדה בשיעור האבטלה. שיעורי ההפסד הגבוהים מתבטאים גם בשיעורי הפסד גבוהים ביחס להון (2.4%), זאת על אף שהמערכת הבנקאית צמצמה את החשיפה שלה לתיק זה בשנתיים האחרונות. באשר לאשראי העסקי (ללא בינוי ונדל"ן), המודלים צופים כי שיעור ההפסד השנתי הממוצע יעמוד על כ-1.2%⁵. החשיפה הניכרת של המערכת הבנקאית לאשראי זה, מביאה לכך ששיעור ההפסד ביחס להון גבוה יותר, ועומד על 1.9% (איור 4).

ירידת מחירי הדירות בתרחיש, צפויה גם כן להביא להפסדי אשראי, דרך תיק האשראי לבינוי ונדל"ן. באשר להפסדי האשראי בתיק הדירור – האבטלה העולה צפויה להגדיל את שיעור הלוויים אשר יתקשו לשלם את החזרי המשכנתא, ובכך יגדילו את שיעורי ההפסד בתיק. עם זאת, הצעדים הרבים שנקט בנק ישראל בשנים האחרונות הקטינו משמעותית את שיעורי ההפסד הצפויים מתיק זה.

מקור נוסף להפסדים הצפויים בתרחיש הוא הפסדים בתיק ניירות הערך, על רקע העלייה החדה בתשואות אגרות החוב והירידה במדדי המניות. כיום הבנקים מנהלים תיק ניירות ערך סולידי, המורכב בעיקר מניירות ערך בסיכון נמוך – איגרות חוב של ממשלת ישראל (כ-57.6% בדצמבר 2019). עם

¹⁸ השנה שבה יחס ההון הממוצע במערכת הגיע לשיעור הנמוך ביותר בתרחיש.

¹⁹ מבוסס על מודלים והערכות ואינו בבחינת תחזית.

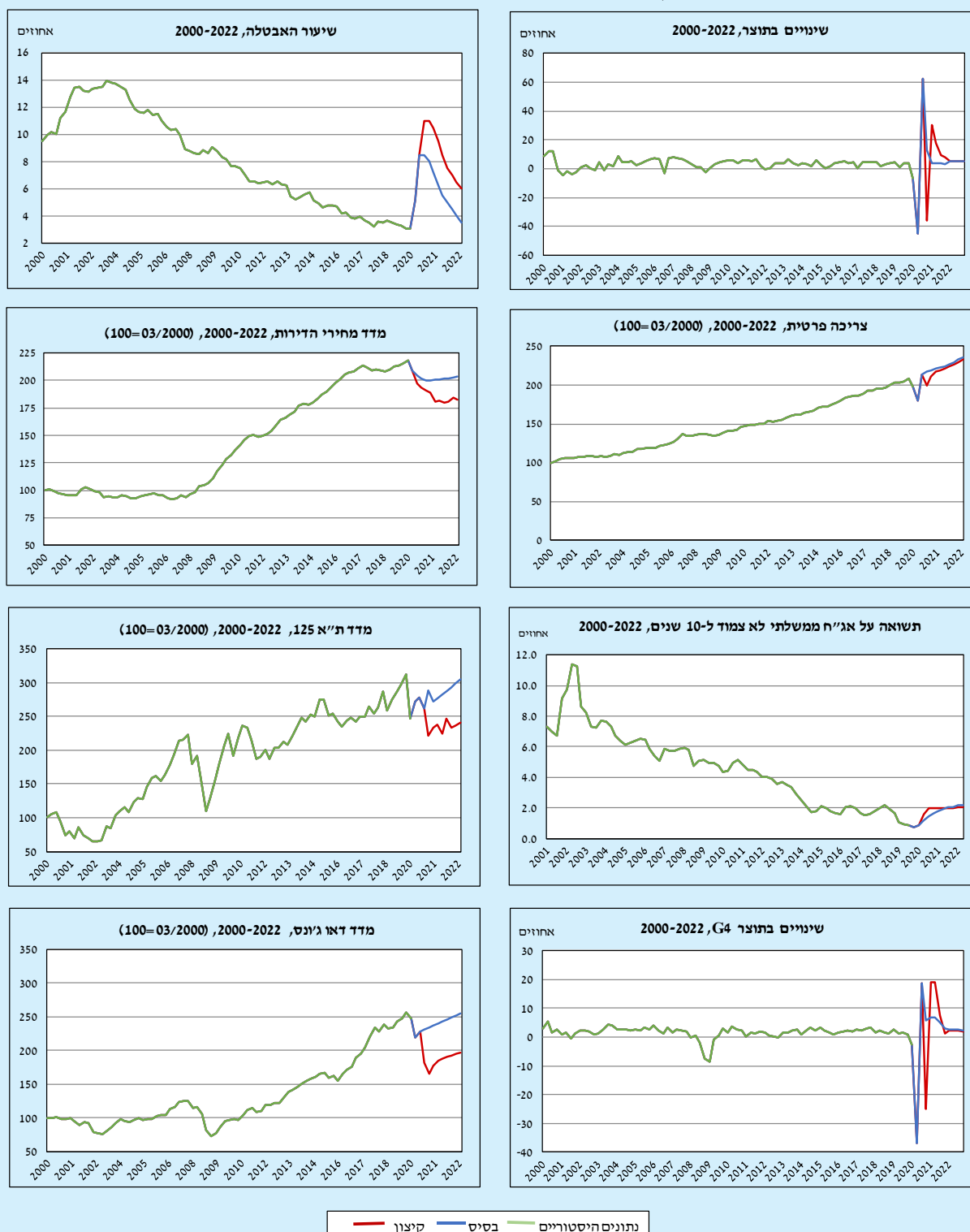
זאת, העלייה בתשואות אגרות החוב הממשלתיות, הנובעת מאופי התרחיש, מביאה לכך שהן מאבדות מערכן, ומובילות להפסדים משמעותיים.

תרחיש השליטה הנמוכה מתאפיין ברמת חומרה גבוהה, הדומה בהיקפה לזו שנבחנה במבחני הקיצון בשנים עברו, ומשקף את מוקדי הסיכון שהמשק הישראלי והמערכת הבנקאית חשופים להם נוכח משבר הקורונה. יש לשוב ולהדגיש כי התרחיש נבנה על בסיס ההתפתחויות במשק עד לחודש מאי. חטיבת המחקר בבנק ישראל מוסיפה לעדכן את התחזיות המאקרו- כלכליות בהתאם להתפתחויות האחרונות במשק, ובהן שיעור האבטלה הגבוה וכניסת המשק למגבלות נוספות. בתוך כך, צפויה החמרה בתרחישים השונים להתפתחות המשבר. הפיקוח על הבנקים יוסיף לבחון את הסיכונים הנשקפים למערכת הבנקאית, בהתאם לתחזיות העדכניות.

תרחיש השליטה הנמוכה כולל התפרצות מחודשת של הנגיף, שיביא בשנית להשבתת המשק

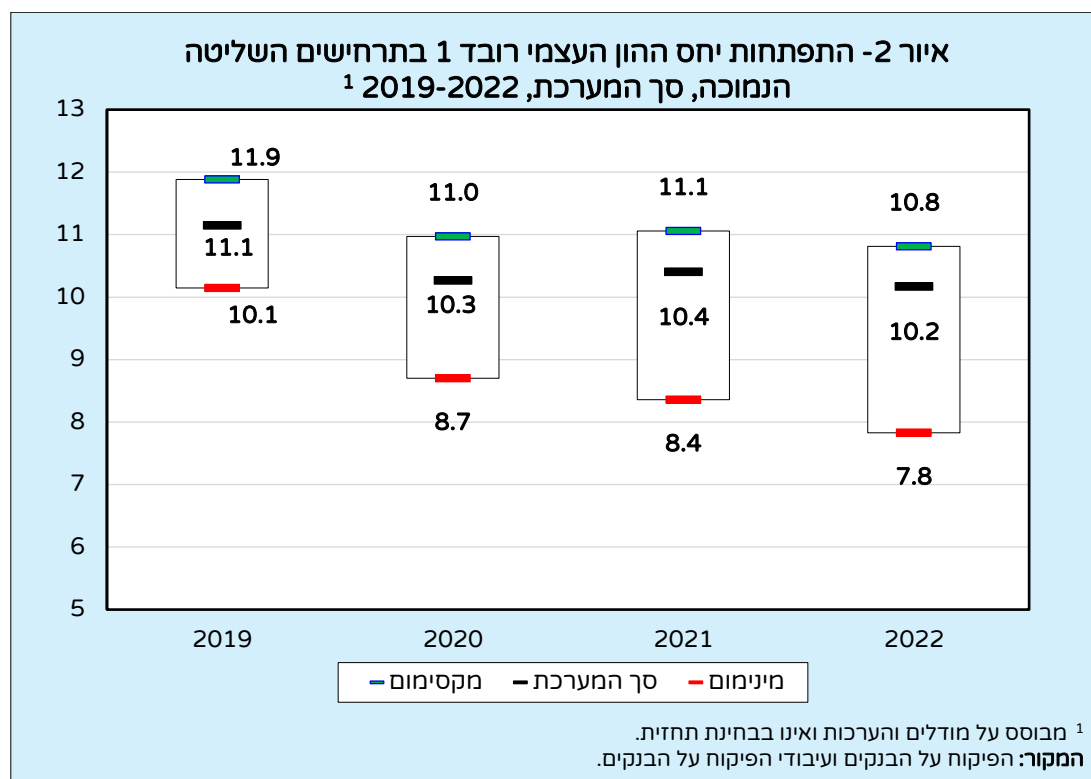
איור 1

נתונים מקרו-כלכליים היסטוריים והתפתחות התרחישים, 2000 עד 2022

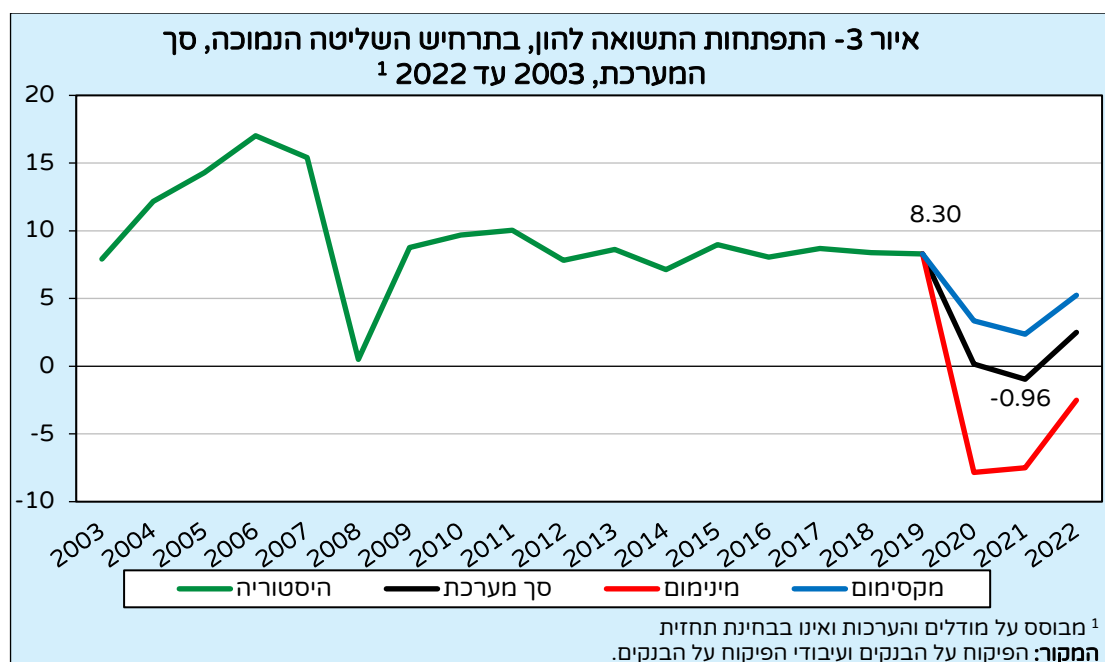

כלל המערכת הבנקאית שומרת על יחסי ההון המינימאליים הנדרשים לאורך כל תרחיש השליטה

הנמוכה

פגיעה משמעותית בתשואה להון במהלך תרחיש הקיצון

עיקר שיעורי הפסדי האשראי נרשמו באשראי הצרכני

